

Võru linn tunnustab oma parimaid

23. veebruari õhtul Eesti Vabariigi 99. aastapäevale pühendatud vastuvõtul-kontsertaktusel kultuurimajas Kannel tunnustavad Võru linnapea Anti Allas ja linnavolikogu esimees Andres Visnapuu linna silmapaistvamaid inimesi, asutusi ja organisatsioone.

Rahvaküsitluse tulemusena pälvis tiitli „Võro liina tego 2016“ F. R. Kreutzwaldi tänava ja kõnniteede väljaehitamine. Lisaks tunnustati veel tosinat linnavalitsuse valitud eri valdkonna esindajat.

Läinud aasta tegijad on Elar Sarik ja Silver Sild, aasta ettevõtte AS Wermo, aasta ettevõtja Meele Kibena, aasta kultuuri- ja haridusasutus Võru Muusikakool, aasta mittetulundusühing FC Helios Võru, aasta tervishoiu- ja sotsiaaltöötaja Iia-Ulvi Raid, aasta kultuuritegelane Ingrid Välbe, aasta sporditegelane Hille Saarepuu, aasta heategija MTÜ Hoiame Valgust (Saagu Valgus), aasta toetaja Danpower Eesti AS ning aasta noor Karolin Eks. Aasta eriauhinna saab Jana Huul.

Ulis Guth

Uus F. R. Kreutzwaldi ja Luha tänava ning Võlsi tee ristmik ja kesklinna suunduv rekonstrueeritud tänavalõik.

Foto: Andrei Javnašan

„Võro liina tego 2016“ hääletuse tulemused

Hääletusest võttis osa 270 inimest.

1. Kreutzwaldi tänava ja kõnniteede väljaehitamine (Paju ja Luha tn vahel) **71** häält
2. Võidupüha paraadi võõrustamine/korraldamine **66** häält
3. Tasandusrühma avamine lasteaia Sõleke **52** häält
4. Võru raudteejaamas küüditatutele mälestusmärgi avamine **35** häält
5. Lasteaia Päkapikk tehnosüsteemide rekonstrueerimine **26** häält
6. Kesklinna pargi uus mänguväljak **10** häält
7. Vee tn parkla rekonstrueerimine **5** häält
8. Võru kodukohvikute päev **2** häält
- 9.–11. Lasteaia Sõleke remont, „Lilleline Võru“ ning Taara linnaosa kergliiklustee, valgustus ja kõvakate **1** häält

Võro liina tego 2016 – Kreutzwaldi tänava ja kõnniteede väljaehitamine

Mullu oktoobris lõppesid Võrus F. R. Kreutzwaldi tänava Tamula järvega külgneva lõigu rekonstrueerimistööd, mille käigus rajati linna ühe peatänavana seni kõige kehvas seisus osale – Paju ja Luha tänava vahele – nõuetele vastav sademeveekanaliseerimise süsteem ning rekonstrueeriti kogu tänavaala. Uue asfaltkatte saanud sõidutee kõrval

kulgeb nüüd ühel pool kergliiklustee ja teisel pool kõnnitee, mis seal varem sootuks puudusid. Samuti ehitati ligi kolm kuud väldanud tööde käigus välja uus, varasemast liiklusohutum F. R. Kreutzwaldi ja Luha tänava ning Võlsi tee ristmik.

Sellega on rekonstrueeritud lõviosa F. R. Kreutzwaldi tänavast ja liiklusvood linnas taas ühtlustunud.

95 510,23 eurot (hindadele lisandub käibemaks) maksnud tänavaala rekonstrueerimise käigus paigaldati sõidutee äärekivid (1317

m), kõnniteede äärekivid (436 m), rajati linna poolsesse serva 2 meetri laiune betoonkivikattega kõnnitee (975 m²) ning järve poole 2,5 meetri laiune asfaltbetoonkattega kergliiklustee (1666 m²). Peale selle paigaldati sõiduteele asfaltbetoonkate (5588 m²), rajati haljastus, paigaldati liikluskäigud ning tõsteti ümber 11 tänavavalgustit ja paigaldati neli uut.

Töid tegid konsortsium OÜ Saveka Torutööd ja OÜ Meritus Infra ning omanikujärelevalvet korraldas OÜ Real-E State.

216 583,50 eurot maksnud sademeveesüsteemide rajamist kaasrahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus. Tööde käigus paigaldati 872 m torustikku, 22 kontrollkaevu ja 21 restkaevu ning Niidu tänava otsa haljasalale Tamula järve suunatud sademevee puhastamiseks oli-liivapüüdur.

Loetletud tööde ja neile eelnenud rannaala korrastamise ning võsast puhastamise tulemusena avaneb nüüd lõuna poolt Võru linna sisenejale kaunis vaade Tamula järvele.

Aasta tegijad 2016 – Elar Sarik ja Silver Sild

Mullu 22. juunil avati Võru raudteejaama juures Jaama 14a maaüksusel mälestusmärk küüditatutele.

Skulptor Jaak Soansi loodud mälestusmärk kujutab 1,6 meetri kõrgusele betoonahukale paigutatud kahte rida kaugusse suunduvaid pronksist loomavaguneid, mille vahel on nähtavad inimfiguurid. Sambani viib ligi 4 meetri laiune ja 16 meetri pikkune raudteed imiteeriv originaalsetest raudteeliipritest ja dolomiitkillustikust kaldtee. Valgustitega varustatud kompleksi kogupikkus on ligi 24 meetrit.

Ligi 25 000 eurot maksnud mälestusmärgi on projekteerinud arhitekt Karmo Tõra, betoonist osa ja aluse valmistas kohalik firma AS Kurmik, pronksitööd tegi OÜ Uus Monumentaal ning töid koordineeris Võru linna peaarhitekt Ülevi Eljand – kõik oma ala hinnatud spetsialistid.

Siiski on veel kaks meest, kes vääriksid eraldi esiletõstmist – kellele poleks soovitud tulemuseni jõutud. Neist esimene on mälestusmärgi idee autor ja ka selle ehitusel käed külge löönud Elar Sarik, kes igapäevast leiba teenib PPA Lõuna prefektuuri Võru politseijaoskonna piirkonnapolitseinikuna, ning teine, korraldusmeeskonna raudvara, Memento Võrumaa ühenduse esimees Silver Sild, kelle õule jäid paljusküü läbirääkimiste töö ja rahaasjad.

Aastatel 1941–1952 viidi Võrumaalt Venemaale vangilaagritesse ja asumisele üle 3600 inimese, kellest enamik paigutati loomavagunitesse just Võru raudteejaamas. Et mälestus neist ei kustu, on osalt just tänaste päevakangelaste teene.

Suure töö tegijad Elar Sarik (paremal) ja Silver Sild küüditatute mälestusmärgi juures.

Aasta 2016 ettevõtte – AS Wermo

Juba ligi 70 aastat Võrus tegutsenud mööblitootja AS Wermo on taas tõusuteel. Läbiinud edukalt saneerimise, on ettevõtte jõudsalt edasi arenenud ning tema müügi-käive tõuseb aasta-aastalt. Olles uuendusmeelne ja efektiivsem kui kunagi varem, on firma põhitegevuseks Kesk-Euroopa ja Skandinaavia jae- ja hulgimüüjate varustamine elukondliku korpusmööbliga. Viimase aasta jooksul on hakatud suuremat rõhku panema disainitud omatoodete arendusele. Oma igapäevases tegevuses pöörab Wermo erilist tähelepanu tootmisprotsesside efektiivsemaks muutmisele ning kasutatavate materjalide keskkonnasäästlikkusele.

Tänavu juubelit tähistava ettevõtte toodangust 85% läheb ekspordiks, peamiselt sihtkohtadeks on Prantsusmaa, Inglismaa, Rootsi ja Soome. Investeeringuid tehakse keskendutakse tulevikule ja valmistatakse nn tarkadeks lahendusteks, mille puhul masinad suhtlevad omavahel.

Oluliste investeeringutega tehti algust 2015. aastal, mil soetati plaadisaag. Hiljem on lisandunud täisautomaatne servapealistusseade ehk kandimasin ja puurimis-tüübelusseade. Viimati soetatud viieteljeline CNC-töötlemiskeskus sai töösse kolm kuud tagasi. Lisaks tehtud investeeringutele on Wermol lähema kolme aasta jooksul plaanis investeerida veel ligi miljon eurot.

ASis Wermo on moodne tehnika, pildil on töös täisautomaatne servapealistusseade ehk kandimasin.

Eesti Vabariik 99 – rõõmustagem!

Veebruar on üks omapärane kuu. See on kõige lühem kuu, ainult talle lisatakse aeg-ajalt üks päev juurde. Veebruaril on erinevaid nimesid, näiteks küünlakuu. Arhailiselt on seda meie kandis ka rado-kuuks nimetatud, kuid eestlaste jaoks on ta eelkõige Eesti Vabariigi sünnipäevakuu. Meile kõigile meeldivad sünnipäevad ja olgem uhked, et saame tähistada oma riigi väarikat 99. tähtpäeva. Veel aasta ja siis on ilus arv 100 täis.

Meie riigi iseseisvus kuulutati välja 24. veebruaril 1918, samatähenduslik on ka 2. veebruari Tartu rahu, mis allkirjastati 1920. aastal. Vabadussõda tegi Eestist erilise riigi maailma ajaloos: saime hakkama uskumatu teoga – meil õnnestus võita sõda meist mitu korda suurema Venemaa vastu.

Me saime vabaks. See on tegu, mida ei tohi unustada ning mille tähtsust ei ole võimalik üle hinnata. Vene riik pidas oma sõna 20 aastat, mille järel Eesti okupeeriti. Üle 50 aasta suudeti küll häält lüüa, kuid ei suudetud tahet murda. Tänu eestlaslikule jonnile ja visadusele, rahulikkusele ning vaoshoitusele, toetus talupojatarikusele ning kasutades ära ajaloolist hetke, olime alates 1991. aasta augustist taas vabad. Vabad ise oma asjade üle otsustama. Me saame rõõmu tunda oma edusammudest, arengust. Pisikese riigi kohta on meil ju palju edulugusid. Jah, meie ümber on ka palju probleeme-muresid: sõda Ukrainas, sõda Süürias, pagulased jne, kuid peame uskuma, et hea võidab kurja. Kurjust ja kurja mõtlemist on kahjuks ka meie kaasmaalastes, kuid õnneks on selliseid inimesi vähe.

Nii nagu on ajas muutunud Eesti riik, on ajas muutunud ka Võru linn. Loodan väga, et Võru liigub sellel aastal edasi kõigi oma kodanike nõul ja jõul. Meie linnas on palju tehtud, kuid sel aastal on ees väga suured ettevõtmised, mis muudavad Võru veelgi paremaks. Selleks on vaja ka veidi kannatust ja mõistmist, sest ehituse käigus võib elu olla veidi häiritud. Loodan siiralt, et lõpptulemus rõõmustab meid kõiki.

Meil on vahvad õpetajad, ettevõtlikud noored, tublid arstid, omanäolist kultuuri edasi viivad kultuuriinimesed, naeratavad teenindustöötajad, toimekad pensionärid, tegusad töölised jne. Kõigile soovin sünnipäeva valguses: ikka rõõmsalt koostöös edasi! Veel soovin kõigile ettevõtjatele julgeid ja kindlaid ärisriske, uusi tooteid, uusi turge – teie edu on kõikide edu.

Vabariigi aastapäeva vastuvõtul tunnustame parimaid. Nendest on ülevaade ka käesolevas lehes. Oleme õnnelik linn, sest meil on, keda tunnustada tehtud töö ja panuse eest Võru linna arengusse, seda paljudel elualadel ja erinevate tegude eest. Õnne ja õnnestumisi meile kõigile! Soovin head vabariigi aastapäeva. Elagu Eesti! Elagu Võru!

Andres Visnapuu,
linnavolikogu
esimees

Võru Linna Leht

Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee
Väljaandja: Võru Linnavalitsus
Jüri tn 11, 65620 Võru
Toimetaja: Uulis Guth
Tel 512 0787
Teostaja: AS Võru Täht
Ajalehe järgmine number ilmub 23. märtsil.

LINLANE ARVAB

Kirik turuväljaku ääres

Igal asjal siin ilmas on pea-aegu alati nii pooldajaid kui vastaseid. Tähtsal koosolekul on kolmel inimesel sageli viis eriarvamust. Esimeste autode peale vaadati alguses suure kahtlusega ja nii mõni nägi neis puhast nõidust, mis ehmatas hobuseid ja inimesi. Isegi orelite ehitamine kirikutesse kohtas esialgu vastuseisu.

Ega meie linna planeeritava keskväljakuga ole teisiti. Looduskaitse jaoks on puud kõige olulisemad, eri mõtteid on Estonia katastroofis hukkunute mälestusmärgiga seonduvalt. Osa küsib: „Kas linnale on üldse mingit uut väljakut vaja?”

Kuna linnakodanike soovid on nii vastuolulised, siis pole kõiki neid korraga võimalik täita ja siin tuleb mängu rahva valitud linnavolikogu, kes talle antud õigustes on oma otsuse teinud. Demokraatia mudel kahjuks juba kord on selline: 50+1.

Turuplats on olnud ajalooliselt linnade süda. Siin vahetati kaupu, jagati uudiseid ja lasti ennastki uudistada. Võrus asus turuplats Seminari väljakul, praeguse pargi maa-alal. Nagu piltidelt võib näha, oli see suur avar munakividega sillutatud plats. Alles 1947. aastal võeti munakivisillutis üles ja sai alguse praegune park. Sel hetkel võis see ju hea ja mõistlik olla, aga praegu puudub Võrul kahjuks korralik esinduslik väljak.

Teravalt andis see tunda mullu võidupüha paraadi korraldamisel, sest vaid kokkusuutluse suudeti kõik oma kohale asetada. Mõistlik on see viga parandada. Linn ei jää sellega haljastuse poolest veel vaeslapse rolli. Siia jääb piisavalt rohelust, tarvitseb astuda vaid mõnikümme samm – mööda Katariina alleed linna parki, rannapromenaadile, Roosisaare sillale, Roosisaarele... Üks suurepärane keskväljak tõstab tunduvalt linna esinduslikkust.

On suur lootus, et projekti saab alustada juba sel aastal.

Katariina kirik on linna keskväljakuga alati koos olnud.

Väljakuga koos on alati olnud Katariina kirik. Nii on kirik ja kogudus selleski projektis osalised. Kogudusele kuuluv maa kiriku ümber on lepinguga antud 50 aastaks tasuta linnavalitsuse kasutusse. Uue väljaku planeeringus on kirikul koos teiste väljakut ümbritsevate hoonetega oluline koht. Linna sisenedes tõuseb kirik arhitektuuriliselt juba kaugelt esile. Linna jõudes on hea heita pilk kiriku kellale – ajanäitajale – ja veenduda, et aeg liigub siingi edasi.

Tänu muinsuskaitse toetusele ja Võru Linnavalitsuse abile sai kirik aastatel 2015/16 uue kivikatuse, restaureeriti ja uuendati kiriku tuulelipp.

Praegu vajavad kiriku välises küljes kõige rohkem remonti torni krohviosa ja fassaad. See võiks olla kiriku välisremondi teine etapp. Koostöös Võru Linnavalitsusega asutasime 2015. aasta augustis sihtasutuse Võru Katariina Kiriku Rekonstrueerimise Fond, mis on seni töötanud tulemusrikkalt. Erasisikutele ja firmadelt on 2017. aasta alguseks fondi laekunud ligi 37 000 eurot. Linna tänavuses eelarves on kiriku korrastamise toetuseks planeeritud 28 000 eurot. Lootusega, et annetustena laekub veel ligi 10 000 eurot, saaksime juba sel kevadel alustada torni krohviosa ja fassaadi remonti. Teabe sihtasutuse kohta leiate: <http://www.eelk.ee/voru.katariina/>.

www.eelk.ee/voru.katariina/.

Kui uues planeeringus muuta Estonia katastroofis hukkunute mälestusmärgi kohta, siis ei peaks see valusalt puudutama ei elavaid ega meie armsaid lahkunuid. Mälestusmärk on asetatud sümbolina, meie austuse ja leina märgiks. Kui mälestusmärgi liigutada, siis asetub see lihtsalt kirikule lähemale, rahulikumasse, auväärsesse uude asukohta...

Peale kõige muu on kirikul vaimne tähendus, seotus ja ajalugu koos linnaga. Kiriku juhatuse ja nõukogu liikme ning vööründri amet on olnud ajalooliselt prestiižsed. Nendele kohtadele on valitud auväärsimad ja ustavaimad inimesed. Kirik on pärand meie vanematelt, vanavanematelt. Kiriku vaimse varana on siin alles kõik nende palved. Siin on saanud nende elutee alguse ristimise armus. Vanadelt piltidelt näeme leeripühade pidulikkust, laulatuste võlu ja ilu, paljude jaoks on siin ka viimne jumalagajätt ja asumine igavikuteele.

Kõike seda vaimset vara võiks hoida, nagu ka kirikut tähelepanuväärse, erilise hoonena.

Meie kätte on antud kõik igapäevased tööd ja tegemised. Asjade õnnestumine on olnud paljus meie panusest, tarkusest ja pühendumisest. Kõige selle juures vajame veel midagi enamat – Jumala õnnistust.

Igal pühapäeval meenutame koguduse ühises kirikupalves kogu linna, linna juhte ja töötajaid, paludes meile nii vajalikku Jumala õnnistust.

Andres Mäevere,
EELK Võru Katariina
koguduse õpetaja

MÕTISKLUK

Su üle Jumal valvaku!

On kätte jõudnud aeg, mil laulame oma riigile sünnipäevatervituseks hümmi. Traditsiooni järgi tuleb kolmanda salmi algust laulda vaikselt, südamest tuleva palvena: „Su üle Jumal valvaku...” Kas Jumal tõesti valvab meie kodumaad üle? Kas see kuulub üldse tema pädevusse? Ja kui ta valvab, siis millistel tingimustel ta seda teeb?

Kui lugeda Piiblit, siis on ilmne, et ei ole ühtki eluvaldkonda, millest Jumal ei hooliks. Jumal on seadnud inimestele „ettemääratud ajad ja nende asukohtade piirid”. Jumalale on teada kõik, mis on olnud, ja kõik, mis tuleb. Kui üks kuningas umbes kuus sajandit eKr

oma kuningriigi pärast muremõtetesse laskus, andis Jumal talle prohvetliku unenäo, mis paljastas talle maailma tuleviku kuni Jumala riigi saabumiseni. Põnev on, et see unenägu koos seletusega on Piiblis vabalt igaühele loetav. Praeguseks on see ennustus suuremalt osalt ajalugu ja seega hõlpsasti kontrollitav. Jumalal on pädevus ja võim riikide üle.

Ometi on veel tähtsam mõista, mis on Jumala tingimused, et kedagi hoida ja valvata. Siin ei ole vahet, kas tegu on üksiku inimese või inimeste gruppiga. Üks Jumala põhimõte on kannatlikkus ja halastus: „Tema on teie vastu pikameelne, sest ta

ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meelesparandusele.” Teine samaväärne Jumala põhimõte on külvile järgneva lõikuse paratamatus: „Ärge eksige: Jumal ei lase ennast pilgata, sest mida inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab.” Kuigi võib loota, et Jumala pikk meel kestab, tuleb tõsiselt kaaluda, mida teha selleks, et meie tegude külv nii üksikisikutena kui ka riigina paneks aluse millelegi sellisele, mida oleks meeldiv lõigata.

Kui sellelesamale kuningale 6. sajandil eKr head kuningriigi jätku sooviti, siis öeldi talle sellised sõnad: „Vabasta ennast oma pattudest õigluse läbi, ja

oma ülekohtutegudest viletsate peale halastades, et su õnn võiks kesta!” Ma soovin, et meiegi õnn ja rahu aeg võiks kesta. Su üle Jumal valvaku!

Hele Kulp,
Seitsmenda Päeva
Adventistide
Võru koguduse pastor

LASTELINN VÕRU

Võru linnas toimub suvel Eesti suurim lastefestival

Võru linn koos heade koostööpartneritega on ette võtnud Eesti suurima lastefestivali korraldamise. Ideed ja tegevused, mis festivali käigus ellu viiakse, on Võrumaa laste endi välja pakutud unistused. Festival toimub 28.–30. juulini 2017.

Lastefestivali ajal antakse Võrus võim lastele ning suur osa linnast muutub kogu pere mängumaaks. Festivali-

ala jaotatakse erinevate teemade ja tegevuste järgi: muinasjututehas, seikluspark, mustkunst-tsirkus, AHHA teadusteater, atraktsioonide park, tehnikapark, muinsusala, müstiline filmimaja, arvuti-kino töötoad, kontsert, teater jpm.

„Festivali korraldamise- ga on Võrul soov luua püsiv traditsioon, suvine üritus, mis tooks igal aastal peresid

Võrumaale,” kommenteeris Võru linnapea Anti Allas. „Osalema ootame kõiki lastega peresid, lapsemeelseid ja lastesõbralikke inimesi Eestist,” lisas ta.

Lastefestival on ühtlasi Võru linna kingitus 2018. aastal 100. sünnipäeva tähistavale Eesti Vabariigile. Festivali toetab Kodanikuühiskonna Sihtkapital EV 100 sünnipäevakingituste

Vilgas tegevus muinasjututehas.

Võru lastefestivali meeskond Tourestil.

taotlusvoorst.

10.–12. veebruarini tutvustas Võru lastefestivali meeskond festivali Tallinnas toimunud turismimessil Tour-est. „Võrukaeltega Võrumaale” lastealale oli üles seatud osake muinasjututehasest, kus lastele tehti näomaa-linguid ja punuti patse, sai kostüüme proovida ja koos Aila Näpustuudio ja Poku- maa esindajatega meisterda- da, toimusid võistlused ning

koomilise mustkunstniku Mironofi show.

Kui soovid tulla festivalil vabatahtlikuna kaasa löö- ma või sul on häid ideid ja vahendeid, millega festivali rikastada, siis kirjuta või he- lista: Kristi Vals, lastefestivali projektijuht, tel 521 5204, info@vorulastefestival.ee.

Lisainfot saab lastefesti- vali veebilehelt: www.voru- lastefestival.ee.

Marianne Mett,
avalike suhete spetsialist

ÜLESKUTSE

Kujundame üheskoos Võru tulevikku!

Hea kaaslinlane, ettevõtja, kolmanda sektori esinda- ja!

Kehtiv Võru linna arengukava on oma aja ära elanud ja vajab uuendamist. Seetõttu on Võru Linna- valitsus alustanud uue arengukava koostamist, mille raames toimuvad valdkonnapõhised arutelud, küsit- lused ja visioonikonverents.

Kuna linna arengu kavandamisel on kõige oluli- sem roll linnaelanikel endil, siis ootame sinu mõtteid, ideid ja ettepanekuid Võru linna tuleviku kujunda- miseks!

Soovime teada, millised on sinu arvates meie ko- dulinna kõige suuremad probleemid ja väljakutsed ning mis oleks vaja lähiaastatel kindlasti ellu viia?

Oma mõtteid, ideid ja ettepanekuid on võima- lik meiega jagada järgmiselt:

1) vasta enne 3. märtsi küsimustele, mis on avaldatud Võru linnalehes, Võru linna Facebooki lehel või Võru linna veebilehel www.voru.ee;

2) osale Võru linna visioonikonverentsil, mis toimub 14. märtsil kella 11–16 Võru kultuurimajas Kannel (Liiva 13). Visioonikonverentsile saab eel- registreeruda Võru linna veebilehel www.voru.ee või helistades linna üldtelefonil 785 0901. Regist- reerimine lõpeb 7. märtsil 2017.

Kõik mõtted ja ideed on väga teretulnud. Võru linn on meie kätes!

Arengukava koostamist koordineerib uuringu- ja konsultatsiooniettevõtte OÜ Cumulus Consulting. Plaanide kohaselt soovime uue arengukava linnavoli- kogus kinnitada selle aasta septembris.

Lisainfo: Tiina Hallimäe, telefon 785 0922, e-post tiina.hallimae@voru.ee

Hea Võru linna elanik!

Ootame Sind Võru linna uue arengukava koostamise protsessis kaasa rääkima! Edasta julgesti meile oma mõtteid, ideid ja ettepanekuid, sest linna arengu kavandamisel on kõige olulisem roll linnaelanikel endil.

Palun jaga meiega omi mõtteid ja vasta alljärgnevatele küsimustele:

Millised on Sinu arvates kõige suuremad probleemid Võru linnas?

.....

.....

.....

.....

.....

Mis vajaks Sinu arvates Võru linnas kindlasti ärategemist?

.....

.....

.....

.....

.....

Kas ja kuidas tahame olla ümmamuudu liin?

.....

.....

.....

.....

.....

Täidetud sedel palume saata või tuua hiljemalt 3. märtsiks 2017

Võru Linnavalitsusse Jüri tn 11, 65620 Võru.

MAKSTUD VASTUS EESTI

Võru Linnavalitsus
Jüri tn 11
65 620 VÕRU

ARENDUSTEGEVUS

Võru Kesklinna Kool on rekonstrueerimise ootel

Möödunud aasta juunikuus esitas linnavalitsus Innovele ettepaneku lisada Võru Kesklinna Kooli (pildil) rekonstrueerimine põhikoolide õppehoonete investeerimise kavasse. Jaanuaris tulid uude, et ministeeriumidele ja omavalitsustele on laiali saadetud selle kava eelnõu, mille kohaselt saab Võru linn taotleda 2,5 miljonit eurot toetust Kesklinna kooli rekonstrueerimiseks.

Linnapea Anti Allas tunneb heameelt, et Võru linna ettepanek on eelnõus, kuna Kesklinna kooli kordategemist on pikisilmi oodatud. „Kohtumistel Kesklinna kooliga on õpilased minult korduvalt küsinud, millal saab nende kool sama ilusaks, kui seda on Kreutzwaldi kool. Kui eelnõu sellisel kujul vastu võetakse, saab kooli plaanide kohaselt 2018.

aastal korrastama hakata,” ütles linnapea.

Edasised etapid ja täpsemad tegevused

Kui põhikoolide õppehoonete investeerimise kava eelnõu on kooskõlastusringi läbinud ja vabariigi valitsus on selle heaks kiitnud (artikli kirjutamise hetkel on eelnõu veel kooskõlastusel, kuid on võimalik, et lehe ilmumise ajaks on see kinnitatud – MM), saab linnavalitsus esitada Innovele projekitaotluse ning hiljemalt septembrikuuks on selgunud, kas linn saab toetust. Kui tuleb positiivne rahastusotsus, siis loodetakse hoone 2018. aastal rekonstrueerida.

Praegu käib koostöö kooli personali ja linnavalitsuse ametnikega projektitaotluseks materjalide

ettevalmistamine. Koos on peetud arutelusid, et leida võimalused luua toetussumma abil parimad lahendused hoone ruumikasutuse ja säästliku majandamise ning õppetöö korraldamise tarvis.

Rekonstrueerimise käigust lähemalt

Kesklinna Kooli käsutuses on praegu kolm hoonet: peahoone, õppehoone ja õppetöökoda. Pärast projekti lõppu jääb koolile peahoone, mis rekonstrueeritakse (v.a II korrus, mis on rekonstrueeritud) täies mahus, ning väike osa kõrvalhoonest, kuhu jäävad söökla- ja köögi-ruumid. Õppehoone ja õppetöökoda jäävad aastaks 2022 järk-järgult kooli kasutusest välja. Selle võimaldamiseks muutub põhjalikult

peahoone ruumiprogramm. Peahoonesse tuuakse poiste töökoda, tütarlaste käsitööklass, arvutiklass, väike- ja keeleklassid. Nüüdisaegse õpikäsitluse rakendamiseks luuakse kolmandale korrusele avatud õpiruum. Ainsana linna koolidest on põhihariduse kättesaadavuse

suurendamiseks projekteeritud koolimaja lift, et tagada liikumispuudega lastele võimalus hoonest liikuda.

Koolis uuendatakse elektri- ja arvutivõrk ning vee- ja kanalisatsioonisüsteem, ehitatakse välja ventilatsioon. Küttesüsteem on juba uuendatud. Majal

vahetatakse aknad ja fassaad soojustatakse. Hoovi ehitatakse jalgrattahoidla.

Kuna meetme „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2104–2020” investeerimise kava kohaselt on sisustuse soetamine abikõlblik vaid 5% ulatuses kogu projekti maksumusest, siis täies mahus sisustatakse vaid poiste töökoda ja laboratoorium. Natuke saab osta ka mööblit: arvutiklass, üle seina ulatuvad suured kapid klassides, õpetaja töökoht.

Meediast jooksis läbi, et tulevikus on kavas kooli külge rajada kahe saaliga spordihoone. Praegu saab öelda, et see on vaid idee, mille võiks tulevikus teoks teha.

Marianne Mett, avalike suhete spetsialist

LINNAVALITSUSE JA LINNAVOLIKOGU TEATED

Võru Linnavalitsus võtab ajutiselt ära oleva teenistuja asendamiseks teenistusse

VOLIKOGU REFERENDI

Teenistusülesanded:

- volikogu töö korraldamine
- volikogu istungite protokollimine
- volikogu komisjonide abistamine ja tehniline teenindamine
- volikogu dokumendihalduse korraldamine

Nõuded kandidaadile:

- orienteerumine kohaliku omavalitsuse korraldust reguleerivates õigusaktides
- töökogemus kohalikus omavalitsuses või sekretäri erialal
- soovitatavalt töökogemus töövahendiga VexPro
- soovitatavalt kõrgharidus
- eesti keele oskus kõrgtasemel
- hea koostöö- ja suhtlemisoskus, pingetaluvus, kohusetunne
- eetilisus, tolerantsus ja usaldusväärsus
- hea arvuti kasutamise oskus

Pakume vaheldusrikast tööd, palju suhtlemist erinevate inimestega ning toetavaid kolleege.

Tingimused ja lisainfo:

Avaldus, CV, motivatsioonikiri ja haridust tõendava dokumendi koopia saata 3. märtsiks 2017 aadressil Võru Linnavalitsus, Jüri 11, 65620 Võru või e-kirja teel info@voru.ee, märgusõna „Referent”.

Teenistusse asumise aeg: 10.04.2017

Kontaktisik: Ülle Mürsepp

Kontakttelefon: 785 0916

Koduleht: www.voru.ee

Võru Linnavalitsuse istungitel

Ürituse kooskõlastamine

Kooskõlastati kaitseväge korraldatav avalik üritus „Toetuse väejuhatuse logistikapataljoni lahtised meistrivõistlused kalapüügis” Tamula järvel ning anti nõusolek kasutada osalejate transpordivahendite parkimisalaks Vee tn 6a asuvat parklat 1. märtsil kella 11–15 ja 2. märtsil kella 9–13.

Sotsiaaltöölase tegevustoetuse andmine

Kinnitati Võru linna 2017. aasta eelarvest antavate sotsiaaltöölase tegevustoetused ühingutele ja organisatsioonidele. Kokku eraldatakse 45 290 eurot.

Loa andmine linnavara võõrandamiseks

Võru Kreutzwaldi Koolile anti luba sõida auto Suzuki Baleno, murutraktori Husqvarna, traktori TZ-4K-14 ja traktorikaru võõrandamiseks enampakkumise teel.

Kasutusloa väljastamine

Väljastati luba Pikk tn 4a laiendatud kaubandushoone ja Pikk tn 17 paigaldatud veeldatud maagaasi jaama kasutuseks.

Korralduse kehtetuks tunnistamine

Tunnistati kehtetuks Võru Linnavalitsuse korraldus, millega otsustati anda kasutusse Tartu tn 25 III korruse ruumid.

Sihtasutuse Võru Kannel nõukogu liikme määramine

Sihtasutuse Võru Kannel nõukogust kutsuti tagasi Andres Visnapuu ning uueks liikmeks määrati Jüri Miks.

Riigihanke tulemuste kinnitamine

Riigihanke „Võrukivi tööstusala kaugküttetrassi rajamine” võitis madalaima hinna – 71 916,44 euroga (hind ei sisalda käibemaksu) AS EG Ehitus ja riigihanke „Võru linna arengukava aastani 2035 koostamine” 8880 euroga (hind ei sisalda käibemaksu) OÜ Cumulus Consulting.

Linnavara otsustuskorras kasutusse andmine

Usaldusühingu Tervenda kasutusse anti otsustuskorras Tartu tn 25 III korruse äriruum (üldpindalaga 281,6 m²). Osauhingu Uus Koda kasutusse anti otsustuskorras kümneks aastaks fiiberoptilise andmesidekaabli üks kiud marsruudil Vilja tn 14a – Jüri tn 19a (pikkus 945 meetrit) hinnaga 9,45 eurot kuus.

Kinnisasjade piiride muutmine

Muudeti Tartu tn 5a ja Tartu tn 7 naaberkinnisasjade piire. Tartu tn 5a pindalaks määrati 1056 m² ning Tartu tn 7 pindalaks 1081 m² (kummagi sihtotsutarve 100% elamumaa).

Enampakkumise tulemuse kinnitamine

Järve tn 37 katastriüksuse kirjaliku enampakkumise võitjaks kinnitati 7111 euroga Ülle Raat.

Võru Linnavolikogu istung 8. veebruaril

Linnavara võõrandamine

Linnavalitsusele anti luba Võrus asuva Kivimurru tn 3 kinnistu (pindala 6710 m², sihtotstarve 20% ärimaa, 80% tootmismaa) võõrandamiseks.

Ostueesõiguste mittekasutamine

Otsustati mitte kasutada Jüri tn 18 kinnistu ning F. R. Kreutzwaldi tn 13 // 13a

// Katariina allee 9 // Tartu tn 44 kinnistu ostueesõigust.

Atmosfääriõhu kaitse seaduses ja keskkonnaseire seaduses sätestatud ülesannete delegerimine

Võeti vastu määrus, millega delegeritakse atmosfääriõhu kaitse seaduses ja keskkonnaseire seaduses sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse ülesan-

ded Võru Linnavalitsusele ning antakse tema pädevusse seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks struktuuriüksuse, ametniku või ametnike määramine.

Komisjonide muutmise

Valter-Jaan Ossis valiti uueks majanduskomisjoni esimeheks ja kultuurikomisjoni aseesimeheks.

Räpina 15 kinnistu ja lähiala detailplaneeringust

Võru Linnavalitsuse 25.01.2016 korraldusega nr 57 „Detailplaneeringu menetluse lõpetamine” lõpetatakse Räpina 15 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu menetlus ja tunnistatakse kehtetuks Võru Linnavalitsuse 20.03.2007 korraldus nr 155 „Räpina 15 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu koostamise algatamine”. Detailplaneeringu koostamise

eesmärgiks oli ehitusõiguste määramine, tehnovõrkude ja rajatiste asukohtade määramine, haljastuse ja heakor-rastuse ning liikluskorralduse põhimõtete lahendamine. Käesolevaks ajaks ei ole detailplaneeringut planeerimis- ja seaduse kohaselt vastu võetud. Detailplaneeringu koostamise algatanud isik taotleb 12.01.2017 esitatud avalduses detailplaneeringu

koostamise algatamise kehtetuks tunnistamist, kuna loobub detailplaneeringu koostamisest selles mahus. Detailplaneeringu menetluse lõpetamise korraldusega on võimalik tutvuda Võru Linnavalitsuses tööajal (Jüri 11, 65620 Võru) ja Võru linna kodulehel www.voru.ee (alajaotuses Ehitus ja planeerimine / Detailplaneeringud).

Võru Linnavalitsuse 25.01.2017 korraldusega nr 58 algatati Räpina mnt 15 kinnistu ja lähiala detailplaneering ning jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine. Planeeritava ala asub Võru linnas Nõõrimaa asumis Räpina mnt ääres. Tegemist on äri- ja tootmispiirkonnaga. Planeeritava ala suurus on 2,2 ha. Maakasutuse juht-

funktsiooniks kinnistul on ärimaa, mis on kehtiva üldplaneeringu kohane ja mida ei muudeta. Planeeringu algatamise ettepaneku kohaselt soovitakse maa-alale määrata hoonestusala ja ehitusõigused ning liikluskorralduse põhimõtted. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on uue kaubanduskeskuse ehitamine. Lisa-uuringute vajadus puudub.

Detailplaneeringu algatamise korraldusega on võimalik tutvuda Võru Linnavalitsuses tööajal (Jüri 11, 65620 Võru) ja Võru linna kodulehel www.voru.ee (alajaotuses Ehitus ja planeerimine / Detailplaneeringud).

Sirli Kokk, arhitekt-planeerija

PIIRIÜLESED PRAKTIKAD

Saksamaalt Võrru kunsti-, jooga- ja tantsuõpetajaks

Tänavusest aastast töötab Võru Kunstikoolis uus kunstiõpetaja – Marianne Suurmaa (pildil), kes tuli Võrru pärast kuut Saksamaal veedetud aastat. Mitmekülgse hariduse ja huvidega, paeluvad teda kunsti õpetamise kõrval jooga, idamaine ja vabatants, kirjutamine ning palju muudki.

Pärast pikka õpingu- ja rännuperioodi elab 38aastane kahe lapse ema oma perega Võrumaal Rõuge vallas vaikset ja südamelähedast elu. „Töötan praegu Võru Kunstikoolis kõige nooremate kunstihuviliste õpetajana. Tunnen, et olen suure ringiga lõpuks koju jõudnud, ka mu esivanemad olid pärit Võrumaalt,” ütleb ta.

Sündinud Tallinnas ja üles kasvanud linna lähedal maakohas õpetajate peres koos kolme õe-vennaga, õppis Suurmaa esialgselt Tallinna Kopli Kunstikesk-koolis (praegune Tallinna Kunstigümnaasium) ning tegeles kooli kõrvalt ka laulmiseganoorterahvamuusika-ansamblis Kurekell, millega sai reisida ja maailma näha. 2008. aastal lõpetas ta Tartu Ülikooli usuteaduskonna usuteaduse, psühholoogia ja sotsioloogia kõrvalerialaga. Järgnesid jätku- ja täienduskoolitused, sh muusikateraapia õpingud (TLÜ), toitumisenõustaja kursused (Anneli Sootsi tervisekool) ning osalemised vaikuse- ja

meditatsioonilaagrites nii Eestis kui välismaal.

„Mulle meeldib õppida ja end uutes olukordades proovile panna. Lisaks rühmade juhendamisele ja koolitustele püüan leida aega loominguks, tegelda kunsti ja kirjutamisega,” iseloomustab ta ennast. 15. veebruaril toimus Võrumaa Keskraamatukogu konverentsisaalis Suurmaa teemaõhtu „Minu Saksamaa”.

Tants muutis elu

Aastatel 2011–2016 perega Lõuna-Saksamaal elades avanes Suurmaal võimalus õppida klassikalist idamaade ja kreatiivset tantsu (vabatants, loovtants) Karin Leyla Althammeri juures ATaGe tantsu- ja terviseakadeemias Müncheni lähedal Wolfratshausenis. „Olin 35 aastat vana, kui sattusin elu esimesse tantsutundi, kui välja arvata mõned üksikud juhenduslikud katsetused varases nooruses. Võib öelda, et kohtumine tantsuõpetaja ja koreograafi Karin Leyla Althammeriga muutis mu elu. Avastasin enda jaoks tantsu ja pühendusin mitmeks aastaks tantsuõpingutele, mis avas hoopis uue lehekülje minu elus,” meenutab ta.

Joogaga on Suurmaa praeguseks tegelnud juba ligi 20 aastat ning rühmi juhendanud üle seitsme aasta. 2004–2006 läbis ta jooga-

juhendajate kaheaastase kursuse (*hatha*-jooga, Eesti Joo-gühing).

Alustab Võrus jooga- ja tantsutundide andmist

7. märtsil alustab Suurmaa Võru Kunstikooli tantsusaalis (Lembitu 2) naistele jooga- ja tantsutundide andmist. „Oodatud on kõik naised, kes tunnevad soovi midagi enda ja oma tervise heaks ära teha, leida rõõmu

heast seltskonnast, muusikast ja liikumisest. Kool pakub võimalust ruume rentida ja kasutada. Tunnid toimuvad väikses rühmas, hubases ja toetavas keskkonnas,” täpsustab ta. Tund koosneb kolmest osast: jooga, idamaade tantsu algõpetus ja vabatants.

Täpsem info: Marianne Suurmaa, e-post: marianne.suurmaa@gmail.com, tel 5812 2027.

Ulis Guth

2 KÜSIMUST

Vastab Marianne Suurmaa

Mis on jooga?

Jooga on terviklik õpetus, kuidas luua harmooniat keha, hinge ja vaimu vahel. Jooga on suurepärane abivahend nüüdisaja inimesele, aidates parandada üldist kehalist ja tervislikku seisundit, maandada pingeid ning stressi. Teeme tunnis erinevaid harjutusi, sh lõdvestumine, venitus-, hingamis- ja keskendumisharjutused. Eesmärk on õppida tundma oma sisemisi jõuvarusid, vallandama loovat energiat ning leidma tasakaalu iseendas, samuti saama sinasõbraks oma kehaga. Sooritame harjutusi pehmelt, vastavalt keha vajadustele ja võimale, mistõttu ei ole piiranguid vanusele ega füüsilisele vormile. Õpime selgeks mõned lihtsad nipid, millega saame end vajaduse korral ise aidata. Leiame leevendust kergematele tervise-muredele: seljavaevused, pinges õlad, liigeseprobleemid, une- ja meeleoluhäired jne. Jooga praktiseerimine on pidev avastamisvõimaluste teekond, mis kestab läbi elu.

Mida kujutavad endast idamaine tants ja vabatants?

Klassikaline idamaade tants on pärit Egiptusest ja seda tuntakse peamiselt Lähis-Ida ja araabia maades. See on vana ja väärikas tantsuliik, mida traditsiooniliselt tantsivad naised. Idamaade tants aitab leida kontakti oma naiseliku väega, paraneb rüht, liikumine muutub naiselikumaks ja graatsilisemaks. Tantsimisel saavad hea koormuse alaselja-, kõhu- ja tuharalihased, samuti käe- ja õlavarrelihased, mis mõjub hästi figuurile ja üldisele enesehinnangule. Harjutused aitavad vabastada emotsionaalseid blokeeringuid, korrastada kehas asuvaid energiakeskusi, tuua ellu rohkem kergust ja rõõmu.

Kreatiivne (vaba, loov) tants on hinnatud tantsuteraapia vorm, kus kasutatakse teadlikult valitud muusikat – liikumine on vaba, loominguline. Kuulame muusikat laast maailmast ning püüame selle järgi liikuda. Näiteks tundeküllane Kesk- ja Lõuna-Euroopa muusika, meditatiivne Kaug-Ida, üllatuslikud ja innovaatilised põhjamaad, kuumad Ladina-Ameerika ja Aafrika rütmid jne. Eelnev tantsuoskus pole vajalik. Kohtumiseni!

Võrumaal on valmidus tervisekeskuse arendamiseks

Kuu aja eest kohtusid Kandle Võrumaa perearstide, omavalitsuste, haigla, patientide, sotsiaalministeeriumi ja maavalitsuse esindajad, et arutleda Võrru esmatasandi tervisekeskuse loomise teemal.

Võru linna initsiatiivil kokku kutsutud ümarlaua peamine eesmärk oli kaardistada osapoolte mõtted ning jõuda selgusele, kas on ühist jõudu ja potentsiaali edasi minna ning teises voo- ruses toetustootlus esitada.

Sotsiaalministeeriumi esindaja Heli Paluste sõnul on Võrumaa jaoks reservis 1,33 miljonit eurot kümne perearstiga keskusele. „See ei ole lagi: kui Võrumaal otsustatakse, et tervisekeskuse koondub rohkem kui kümme perearsti, siis on summa suurem,” lausub Paluste.

Ministeeriumi esindaja sõnul kuulutatakse teine taotlusvoor välja eeldatavasti selle aasta sügisel.

Kuulanud ära erinevate osapoolte mõtted, jõuti arvamusel, et suuremad mõttekohad on, kuidas tulevikus tagada teenuste kättesaadavus maapiirkondades, mil- line on keskuse toimimise mudel, millised on valdkonna perspektiivid siin piirkonnas, pere- ja eriarstide koostöö ning keskuse roll ja

Ümarlaud Kandles.

asukoht.

„Kuigi esimesse taotlusvooru Võrust projekti ei esitatud, oleme praegu isegi

paremas seisus, kuna saame kasutada varem taotlenute kogemusi, et rajada Võrru tänapäevane ja terviklikult

läbimõeldud keskus,” kommenteeris linnaape Anti Al- las.

Koosolnud avaldasid ar-

vamust, et Võru linn võiks ka edaspidi olla protsessi eest- vedaja. Jaanipäevaks loode- takse üheskoos kokku saada

terviklik kava, mis on esita- tava taotluse aluseks.

Marianne Mett,
avalike suhete spetsialist

TUNNUSTUS

AS Võru Empak – Võrumaa aasta tööandja

Eesti Töötukassa tunnustas juba viiendat korda silmapaistvaid tööandjaid, partnereid ja kohalikke omavalitsusi, kellega on tehtud tõhusat koostööd inimeste tööle aitamisel.

17. jaanuaril Tallinnas Estonia kontserdimajas toimunud tunnustamisüritusel nimetati Võrumaa aasta tööandjaks Võrus tegutsev pehmet mööblit tootev ettevõtte AS Võru Empak, kes paistab silma erivajadustega inimestele töö pakkumisega. Koostöös töötukassaga on ettevõtte kohandanud erivajadustega töötajatele töökohti ja teinud töökeskkonnas olulisi muudatusi.

„Tegemist on Eesti Töötukassa Võrumaa osakonna pikaaegse koostööpartneriga, kes on teinud meie kaudu personali värbamist ja ettevõttes kohapeal sobiliku personali välja koolitanud,” selgitas Eesti Töötukassa Võrumaa osakonna juhataja Ene Kerge.

Kerge sõnul jagab ettevõtte juht Remo Allikas meelsasti ka teiste tööandjatega oma kogemusi, mis ei ole Võru kandis praegu kahjuks veel väga igapäevased. „Ettevõtte juht on oskuslikult motiveerinud enda meeskonda, suunanud neid tegema õiget tööülesannet õigel töökohal, mille tulemusena töötab tänases ettevõttes üle 50 töötaja,” lisas Kerge.

Ta tunnustab, et Võrumaa

ASi Võru Empak tegevjuht Remo Allikas.

osakonnal oli selgi aastal väga keeruline oma valikut teha, kuna tunnustust väärivad, olulisi koostööpartnereid oli teisigi. „Aga seekordse valiku otsustasime teha reaalsete kokkupuutepunktide ning väga sisuka ja tõhusa koostöö tulemusel,” täpsustas ta.

Töötukassa Võrumaa

aasta koostööpartner on OÜ Jaanson Pühhaatriakeskus ja Võrumaa aasta kohalik omavalitsus Võru Vallavalitsus. Parimate partnerite nimetamisel said kaasa rääkida kõik töötukassa maakondlikud osakonnad.

Ulis Guth

* Võru Empak on kodumaisel kapitalil põhinev pehme mööbli tootmise ettevõtte, mis alustas tööd juba 1991. aastal. Firmat iseloomustavad pidev uute toodete arendamine ja kvaliteetsed valmistooted, mis on leidnud kindla koha nii kodu- kui ka välismaa turul. Praegu pakutakse rohkem kui 50 toodet. Kollektiivi kõrge moraal ja hea väljaõpe peegeldub toodete kvaliteedis. Need on kõik suure hoole ja armastusega tehtud.

* Töötukassa aitas 2016. aastal tööotsingutel 79 029 inimest, vahendades 54 000 tööpakkumist. Koostööpartnereid, kelle hulka kuuluvad tööandjad, kohalikud omavalitsused, kutse- ja kõrgkoolid, koolitusasutused ja vabakonna esindajad, on töötukassal ligi 13 000 ning koostöölepped on praeguseks sõlmitud juba 30 suurettevõttega.

* Töötukassa Võrumaa osakonnas oli 2016. aasta jooksul arvel 2379 registreeritud töötut ning aasta jooksul usaldasid erinevad tööandjad Võrumaa osakonnale vahendada 1287 tööpakkumist. Võrumaa osakond teeb tihedat koostööd kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajate, Võrumaa koolide ning asutustega. Tegutsetakse selle nimel, et sõlmida uusi koostööleppeid meie maakonna suuremate ettevõtjatega.

ARVAMUSI

Ene Kerge, Eesti Töötukassa Võrumaa osakonna juhataja

Arvan, et sedalaadi tunnustused on alati eeskujuks teistele ning aitavad ületada suhtebarjääre, mis on seotud kas müütide või eriliste väljamõeldud takistustega. Sedalaadi tunnustuse saanutele küsitakse kindlasti senisest enam, mis on see kokkupuutepunkt Eesti Töötukassaga ja kuidas täpsemalt koostööd tehakse. Võib-olla ongi see üks võti, kuidas üheskoos pidurdada inimeste lahkumist maakonnast ning vähendada töötuse määra – aia- dates kaasa õigete inimeste liikumisele õigetele töökohtadele ning ettevõtlike inimeste tekkele ja arengule.

Remo Allikas, ASi Võru Empak tegevjuht

Töötukassa tunnustus tuli meile suure üllatusena, kuna erilist reklaami me oma tegevistele ei tee, pigem toimetame tasapisi. Meie ettevõtte kasvab pidevalt ja seetõttu saame tekitada uusi töökohti. Inimese töölevõtmisel ei oma meie jaoks tähtsust see, kas ta on vähenenud töövõimega või mitte. Tähtis on, kuidas inimene oma tööülesannetega hakkama saab ja kuidas ta kollektiivi sobib. Vähenenud töövõimega inimesi töötab meie ettevõttes praegu kümnekond, mingit erikohtlemist või erisuhtumist nende suhtes ei ole.

SA Võrumaa Arenguagentuur pakub TASUTA nõu alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele ja vabaihendustele.

Palume nõustamised enne kokku leppida:

Arendustegevuse üldinfo

Juhataja Taivo Tali,
786 8374, 5855 0202,
taivo@vaa.ee

Ettevõtlus

Ettevõtluskonsultant Ivi Martens, 786 8367,
5349 7303, ivo@vaa.ee
Ettevõtluskonsultant Terje Moisto, 786 8313,
5309 1180, terje@vaa.ee
Setomaa ettevõtluskonsultant Aarne Leima, 5322 6961,
aarne.leima@setomaa.ee

Vabaihendused

Kodanikuühenduste konsultant Evelyn Tõniste,
525 1750, evelyn@vaa.ee

Turism

Võrumaa turismikoordinaator Kadri Moppel, 5331 1919,
kadri.moppel@vaa.ee
Turismiinfokeskus, 782 1881,
voru@visitestonia.com

*Tegevusi toetavad EAS ja KÜSK.

Alustab Kagu-Eesti mentorklubi!

Hea ettevõtja!

Kui oled huvitatud oma äri kasvatamisest ja enda arendamisest ettevõtjana ning soovid saada hulganiisti uusi teadmisi ja kogemusi, siis tule ja osale Kagu-Eesti ettevõtjate mentorklubis!

Mentorklubi võimaldab ettevõtjal:

- omandada uusi teadmisi koolitustel;
- omandada uusi teadmisi ja jagada kogemusi, suheldes klubis osalevate teiste alustavate ettevõtjate ja mentoritega;
- analüüsida koos mentoritega oma ettevõtte väljakutseid ja küsimusi, kuulda erinevaid vaatenurki ja arvamusi ning paremini oma otsused läbi mõelda;
- suhelda teiste ettevõtjatega ning laiendada oma kontaktvõrgustikku.

Mentorklubid toimuvad:

- 9.–10.03.2017 **Suur avaüritus** – koolituspäevi viib läbi juhtimiskonsultant ja koolitaja Marko Rillo
- 12.–13.04.2017 **Tänapäeva turundus** – koolituspäevi viib läbi multiettevõtja ja eksportöör Jakob Saks
- 17.–18.05.2017 **Kogemuskoolitus** – õppereis Saaremaa ettevõtetesse

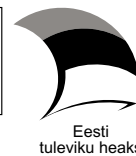
Klubiga on oodatud liituma 1-5aastased ettevõtted.

Mentorklubis saab osaleda üks inimene ühe ettevõtte kohta, soovitatavalt omanik/tegevjuht.

Mentorklubis osalemine on tasuta, programm ei kata transpordikulu (v.a õppereis) klubi toimumiskohta.

Lisainfo:

Terje Moisto,
ettevõtluskonsultant
SA Võrumaa Arenguagentuur
Tel 5309 1180
E-posti aadress: terje@vaa.ee

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) ja OÜ BDA Consulting koostöös Võrumaa Arenguagentuuriga korraldavad

KOOLITUSE ALUSTAVALE ETTEVÕTJALE

Koolitus annab potentsiaalsetele, alustavatele ja äsja alustanud ettevõtjatele vajalikud baasteadmised ning oskused oma ettevõtte asutamiseks ja ettevõtlusega tegelemiseks.

Peamised koolitusel käsitletavat teemasid on:

- Strateegiline planeerimine väikeettevõttes: mina kui ettevõtja, äriidee ning äriidee arendamine.
- Turundus ja müük:
- turundusstrateegia ning turundus- ja müügiplaan.
- Finantsjuhtimise alused.

Koolituse käigus koostab osaleja äriplaani ja tegevuskava, mis on aluseks edaspidisel tegutsemisel ettevõtjana.

Koolitused toimuvad Kubija hotelli-loodusspaa seminariruumis (Männiku 43a, Võru):

15., 16., 29., 30. märtsil, 12., 13., 26. aprillil kella 10–17.

Osalemistasu 40 eurot, milles sisalduvad koolitusmaterjalid ja kohvipausid.

Koolitusele kandideerimiseks tuleb esitada sooviavaldus, mille leiate **www.vaa.ee** või meie kontorist aadressil **Jüri 12, Võru**.

Täidetud ankeedi palume saata hiljemalt **3. märtsiks** aadressil terje@vaa.ee või Jüri 12, Võru.

Lisainfo tel 786 8313 või 5309 1180.

TASUB TEADA

Küttesüsteemid nõuavad püsipuhastusseadmeid

Pärast mullu novembris Võru Linna Lehes ilmunud artiklit „Ainult puhas küttesüsteem tagab väikesed soojaarved” on meie poole pöördunud palvega selgitada lähemalt probleemi, mis tekib keskküttesüsteemides elektrokeemilise korrosiooni tagajärjel. Selgitusi jagab kogenud soojusenergeetik, **Bauer Veetehnika OÜ Lõuna-Eesti juht Ilmar Sild**.

Varem ei räägitud küttesüsteemides tekkivast sadestisest – magnetiidist suurt midagi, nüüd on sellest saanud tõsine probleem. Millest selline muutus?

Kui vanad nõukogudeaegsed keskkütte- ja jahutussüsteemid koostati väga suurte toruläbimõõtudega ja neil oli aega ummistuda ning rivist välja minna, siis tänapäeva ligi 3–5 korda peenematest torudest süsteemid on haavatavad iga väiksemagi ummistuse korral. Vanad süsteemid olid ja on ka praegu väga ebaefektiivsed, kadude ja suure materjalimahuga, seevastu uued keskküttesüsteemid on koostatud ratsionaalselt, aga nõuavad ka kvaliteetset ekspluateerimist. Ainult siis nad ka kestavad.

Olukorda võib võrrelda vana veoautoga, mille mootoris õli ringles, aga filtri olemasolu polnud väga vajalik ja oma primitiivsuse tõttu oli filter ka üsna ebaefektiivne. Tänapäeva auto nõuab aga väga kvaliteetset õli ja hästi toimivat filtrit,

mis ka pidevalt töötab. Just siin ongi saladus: ka tänapäeva keskküttesüsteemid, jahutus- ja ventilatsioonisüsteemid eeldavad puhastussüsteemide pidevat toimimist. Pole mõeldav, et pumbad jõuavad sadet täis vedelikku ringi pumbata. Olgu see siis keskkütte- või jahutussüsteemis.

Tean hooneid, kus vahetati iga paari aasta tagant vett, sest sadestise teke oli väga intensiivne ning pumbad ja regulaatorid läksid pidevalt umbe ja tihti ka katki.

Kust siis sade ehk nn magnetiit keskküttesüsteemidesse saab?

Magnetiit tekib keskkütte- ja jahutussüsteemi elektrokeemilise korrosiooni tulemusena. Aktiivne ja passiivne metall reageerivad omavahel ja tekib sade ehk magnetiit. Mida rohkem erinevaid metalle on süsteemis kasutatud, seda intensiivsem on magnetiidi teke. Vanades nõukogudeaegsetes keskküttesüsteemides oli suureks probleemiks katlakivi. Süsteemid lekkisid, palju lisati uut vett, hoonetes lasti suveks vesi välja ja loodeti, et nii korrodeeruvad keskküttesüsteemid vähem. Mõlmatu tegevusega lisati süsteemidesse aga kogu aeg uut hapnikku ja tegelikult vähendati nii küttetorustiku eluiga. Tihti leotati ummistunud torusid ja soojaveeboilereid happega.

Tänapäeva tingimustes ehitatud keskkütte- ja jahu-

Ilmar Sild osutab filtrielemendile ladestunud mustale kleepuvale massile ehk magnetiidile, mis on tekkinud kõigest mõne kuuga.

tussüsteemides on ülekaalus just magnetiidiprobleemid. Keskkütte- ja jahutussüsteemid on töökindlad ega leki. Kasutatud materjalid on head, aga just erinevate ma-

terjalide rohkus magnetiiti tekitabki.

Tihti öeldakse pärast renoveeritud keskküttesüsteemi käikuandmist, et nüüd on asi korras, torud puhtad

Tüüpiline filter enne ja pärast vahetamist.

ja midagi ei juhtu. Aga ei, magnetiit hakkab tekkima kohe, kui süsteem vedelikuga täita. Kohe hakkavad metallid omavahel reageerima ja magnetiidi tekkeprotsess on alanud. Kuhugi peab see sade ju jääma! Ta jääbki soojusvahetitesse ja pumpadesse, termoregulaatoritesse ja torudesse. Igal sügisel tekib palju avarisiid, sest terve suvi seisnud pumbad põlevad käivitamisel läbi. Paljuski on see tingitud sellest, et pumba tööorganid on magnetiiti ja muud sadet täis ja enam ei liigu. Mitte üksnes pumbad ei liigu, kinni on jäänud ka termoregulaatorid, erinevad klapid ja soojusvahetid.

Kui keskküttesüsteemi remonditakse, on näha musta kleepuvat sadet. See mustjas kleepuv sade ongi tegelikult vees lahustunud metallid. Mida rohkem erinevaid metalle süsteemis kasutada, seda intensiivsemalt magnetiiti tekib.

Mida siis teha, et süsteemid töökorras püsiksid?

Süsteemid tuleb hoida puhtad. Vedelik, mis keskkütte-, jahutus- või ventilatsioonisüsteemis ringleb, peab olema puhas, ilma sadestisteta.

Millised seadmed oleks vaja paigaldada, et süsteemid töötaksid?

Kõige lihtsam ja efektiivsem on püsipuhastusseadme paigaldamine. Kui panna püsipuhastusseade, pole enam vaja iga-aastaselt läbipesu. Hotellidel, büroohoonetel, haiglatel, polikliinikutel, koolidel pole ju võimalik päevadeks hoonet küttesüsteemist välja lülitada. Elu ei saa seisma panna, et siis perioodilist läbipesu teha. Nüüdisaegsed hooned ehitatakse eeldusel, et need töötavad pidevalt; talvel köetakse, suvel jahutatakse. Ventilatsioonisüsteemid on otseselt ühendatud nii kütte- kui ka jahutuskonstruktuuridega.

Täpsem info tel 5911 1548. ilmarsild@bauer.ee www.bauer.ee

2016. aasta eest ei saa deklareerida autokooli ja huvikoolituse kulusid

Möödunud aasta tulude deklareerimise peamised muudatused puudutavad koolituskulusid ja üüritulu.

Enam ei ole võimalik maha arvata mootorratta ja -sõiduki (A- ja B-kategooria) juhiloa koolituskulusid. Samuti ei saa maha arvata 2016. aasta 1. jaanuari seisuga 18 aasta vanuste ja vanemate inimeste huvihariduse kulusid. See tähendab ka seda, et sellist koolitusteenust pakkuvad ettevõtted seda infot inimese eeltäidetud deklaratsioonil enam ei esita.

Teine oluline muudatus puudutab üüritulude deklareerimist. Kui siiani maksustati tulumaksuga kogu üürileandja deklareeritud üüritulu, siis nüüd maksustatakse sellest vaid 80 protsenti. Selleks ei pea esitama kuldokumente, mahaarvamise teeb maksu- ja tolliamet üüritulu deklareerimisel tuludeklaratsiooni alusel. Eluruumi üüritulu 20% mahaarvamist rakendatakse üksnes elamu või korteri üürimisel eluruumi üürilepingu alusel, teistele rendi- ja üürituludele see ei laiene. Tuludeklaratsioonis tuleb näidata kogu aasta üürisumma, üüritulu hulka ei arvestata tasutud kommunaalmaksed.

Möödunud aasta mak-

suvaba tulu oli 170 eurot kuus ehk 2040 eurot aastas ja täiendav maksuvaba tulu pensioni korral 225 eurot kuus ehk 2700 eurot.

Eluasemelaenu intresside, koolituse ja annetuste täiendav maksuvaba tulu on väiksem kui varem ehk 1920 euro asemel saab mahaarvamisi teha 1200 euro ulatuses.

Tuludeklaratsioonil on olemas juba terve rida eeltäidetud andmeid, näiteks isikuandmed, info töötasu ja kinnipeetud maksude kohta, pension, haigusraha, tasutud koolituskulud jne. Eluasemelaenu intresside andmed saab deklaratsiooni jaoks saata oma internetipangast, esmakordsetel deklareerijatel tuleb esitada ka lisadokumendid. Seda saab teha kohe pärast deklaratsiooni kinnitamist sealsamas e-maksuametis/e-tollis.

Eeltäidetud ei ole välisriigist saadud tulud, andmed vara (sh metsamaterjali) võõrandamise kohta ega ettevõtlustulude kohta esitatav e-vorm. Need andmed tuleb ise deklaratsioonile lisada.

Soovi korral võivad abikaasad esitada ühise tuludeklaratsiooni. Selleks tuleb mõlemal abikaasal teha oma deklaratsioonile märge, et ta soovib esitada ühist dek-

laratsiooni. Ühisdeklaratsiooni võivad esitada isikud, kes olid maksustamisperioodi viimase päeva, s.o 31.12.2016. a seisuga abielus. Kui üks abikaasadest suri maksustamisperioodil või pärast maksustamisperioodi, kuid enne tuludeklaratsiooni esitamist, võib lehestunud abikaasa samuti esitada ühisdeklaratsiooni. Selliseid deklaratsioone saab esitada üksnes paber kandjal.

Enam makstud tulumaksu tagastame deklaratsioonis näidatud pangakontole. Kui deklaratsioonis esitatud andmed vajavad lisakontrolli, siis võtame inimesega enne tulumaksu tagastamist ühendust.

Kui deklaratsiooni järgi tuleb tulumaksu juurde

Olulised kuupäevad

15. veebruar	Algas tuludeklaratsiooni esitamine e-maksuametis/e-tollis ja teenindusbürood hakkasid väljastama eeltäidetud tuludeklaratsioone paberil.
28. veebruar	Algab tulumaksu tagastamine e-maksuametis/e-tollis deklaratsiooni esitanud klientidele.
31. märts	Tuludeklaratsiooni esitamise tähtpäev
20. märts	Algab tulumaksu tagastamine deklaratsiooni paberil esitanud klientidele.
3. juuli	Juurdemaksmisele kuuluva tulumaksu tasumise ja enam makstud tulumaksu tagastamise tähtpäev
2. oktoober	Juurdemaksmisele kuuluva tulumaksu tasumise ja enam makstud tulumaksu tagastamise tähtpäev, kui deklareeritakse ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest või välisriigis saadud tulu; FIE-del deklaratsiooni alusel juurdemaksmisele kuuluva sotsiaalmaksu tasumise tähtpäev

maksta, siis saadab maksu- ja tolliamet maksuteate, mis on kättesaadav e-maksuametis/e-tollis.

Tuludeklaratsioon tuleb esitada ka kõigil neil, kes soovivad taotleda sel aastal esmakordselt makstavat **madalapalgaliste töötajate toetust**. See tähendab, et sel aastal makstav madalapalgalise töötaja tulumaksu tagasimakse võib puudutada ka neid möödunud aasta jooksul vähemalt kuus kuud täiskohaga töötanud ja alla 7817 euro tulu saanud inimesi, kes tavaliselt tuludeklaratsiooni esitama ei ole pidanud. Madalapalgalise tagasimakse saamise eelduseks on tuludeklaratsiooni esitamine ja seejärel saab see inimene, kellel tagasimak-

seks õigus, teha taotluse e-maksuametis/e-tollis. Seetõttu palume kindlasti vaadata esmalt e-maksuametis/e-tollis, kas täidate toetuse saamise tingimused (välja arvatud tulu). Kui tingimused on täidetud ja arvutuste järgi jääb aastane tulu alla 7817 euro, siis saate e-maksuametis/e-tollis tuludeklaratsiooni esitamise järel kohe taotleda ka madalapalgalise tulumaksu tagastust.

Tulude deklareerimisega seotud küsimusi saab esitada maksu- ja tolliameti foorumis, samuti aitavad meie konsultandid telefonil 880 0810 või meili teel fyysisik@emta.ee.

Katrin Simul,
teenindusosakonna Põlva büroojuht

Kes peavad tuludeklaratsiooni esitama? Tuludeklaratsiooni peavad esitama: ❖ kõik füüsilisest isikust ettevõtjad, ka need, kes 2016. aastal ettevõtlusest tulu saanud ei ole; ❖ isikud, kes on saanud kasu vara (väärtpaberid, kinnisasjad) võõrandamisest; ❖ isikud, kes on müünud metsamaterjali või raieõigust; ❖ isikud, kes on saanud üüri- või renditulu; ❖ isikud, kes on saanud tulu välismaalt. Deklareerida tuleb nii Eestis maksustatav kui ka mittemaksustatav välisriigist saadud palgatulu, pension ja dividendid. Kui tulude deklareerimise kohustust ei ole, aga soovitakse kasutada mõnda maksusoodustust (täiendav maksuvaba tulu, kui on kaks või enam kuni 17aastast last; on tasutud koolituskulusid, eluasemelaenu intresse, kogumispensioni III samba makseid; tehtud kingitusi või annetusi tulumaksusoodustusega MTÜ-de, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja kantud isikutel), siis tuleb tuludeklaratsioon esitada.

TUNNUSTUS

Hetk mullu oktoobris Kandles toimunud Võru Muusikakooli 60 aasta juubelisünnipäeva kontserdilt.

Aasta 2016 kultuuri- ja haridus-asutus – Võru Muusikakool

1956. aastal Võrus tegevust alustanud muusikakool tähistas möödunud aastal oma 60. sünnipäeva. Praegu antakse siin muusikaharidust 357 õpilasele, neid juhendavad ja suunavad 27 pühendunud õpetajat.

Koolis õpetatavate pillide valik on lai: õppida saab akordioni, keelpille, klaverit, puhkpille, löökpille. Koolis on pärimusmuusikaõpe, samuti saab laulda laulukooris.

Möödunud aasta oli muusikakoolile väga edukas. Konkursil „Parim noor instrumentalist 2016” osales 29 õpilast, neist finaalsooritud jõudis 14 ning lõpuks saavutas üks viiuldaja 2. koha ning üks akordionist sai diplomi. Maikuus Lätis Erglis toimunud metsasarvemängijate konkursil saavutas Võru Muusikakooli õpilane 2. koha ning üks löötsaõpilane löötspillimängijate konkursil Viljandis diplomi.

Juulis Bratislavas toimunud noorte muusikute konkurss-festivalil pälvis Võru MK mudilaskoor Ritsik kulddiplomi. Oktoobris Kõrvekülas üleriigilisel puhkpillimängijate konkursil said kaks kooli õpilast auhinna 1. ja 2. koha.

Samal kuul muusikakooli 60 aasta juubelisünnipäeva auks toimunud kontserdil kingiti koostöös vilistlastega kuulajatele meeldejäädav kontserdielamus.

Suurepäraselt on muusikakooli õpilased esinenud ka Võru linna sünnipäevapidustustel, folkloorifestivalil, teadmiste-päeval Võru linna pargis ja rahvusvahelisel muusikapäeval Katariina kirikus. Peale selle on aasta ringi antud meeleolukaid kontserte Võrumaa koolides.

Igal suvel toimuvast puhkpillifestivalist võtab osa sadakond kooli õpilast üle Eesti.

17. detsember 2016 Võru heategevuskeskuses: 354 kingipakki on pakitud, pooled lastele jagatud, pidu peetud ja jõulustress seljatatud.

Aasta 2016 heategija – MTÜ Hoiame Valgust

MTÜ Hoiame Valgust sai tõuke MTÜ Võrumaa Lastekaitse Ühingult, kus jõuti arusaamisele, et kui tahad aidata väikest, aita kõigepealt suurt. Eeskujuks võeti Raplas asuva MTÜ Saagu Valgus põhimõtted ning kevadel 2014 sõlmiti omavahel frantsiisileping. Nii sündis Võrru heategevuskeskus Saagu Valgus.

Piret Haljendi ja Elleri-Kristel Kelbi eestvedamisel korraldatakse Võrus kord kvartalis heategevuskampaaniaid, mille sisu on abistajatelt kogumine ja abivajajatele jagamine, olgu tegu siis vitamiinidega vähekindlustatud peredele ja lastele, vaba aja veetmiseks mõeldud sportlike vahendite (jalgpallid jms) või koolitarvetega.

Mullu jagati Võrumaa 20 koolile koolitarvete esmaabikastid ning korraldati suur jõulukampaania, mille kõik tegevuskulud kattis MTÜ oma toetuspeo tulust ning mille käigus koguti kokku sadu jõulusoove – et inimesed üle Võrumaa saaksid neid täita.

Võru heategevuskeskuse abistatavate nimekirjas on üle maakonna 130 peret, kus kasvab 360 last. Neile saab annendada nii esemeid kui ka raha. Koostöös Võru Linnavalitsuse sotsiaaltöö osakonnaga on nüüdseks aidatud paljusid abivajajaid.

Võru linna kontekstis on MTÜ Hoiame Valgust vaieldamatult kõige säravam ja altruistlikum ettevõtte, mis on lisaks iseseisvatele heategutele parim partner teistele heategevusorganisatsioonidele. Iseenda eest räägib seegi, et mullu käis keskuses abiks kokku 40 vabatahtlikku.

Aasta 2016 sporditegelane – Hille Saarepuu

Hille Saarepuu koduses treeningpaigas Kubijal.

Hille Saarepuu alustas oma suusatajakarjääri kümneaastase Võru tüdrukuna Maret Lukini käe all, jõudis noorsportlasena N. Liidu paremiku ja täiskasvanute seas Eesti meistrivõistluste medaliteni. Nüüdseks on temast saanud Laur ja Maret Lukini rajatud Võru suusakoolkonna traditsioonide jätkaja.

Olles töötanud Võru Spordikoolis treenerina üle 30 aasta ja olnud selle kõrval ka Eesti noortekoondise treener, on ta suusavaimustuse süstinud ka kõigisse oma pereliikmetesse: tema vanem poeg Anti on saavutanud olümpiamängudel 8. koha, noorem poeg Asko töötab koos emaga suusatreenarina Võru Spordikoolis ning tütar Kertugi on suusatajate kahekordne Eesti meister. Võru Spordikoolis ja Võru Suusaklubis on Hille juhendusel suusatajaks sirgunud sajad Võrumaa noored ja see arv kasvab iga aastaga.

Hille on oma oskusi ja teadmisi alati aktiivselt jaganud kõigile, kes seda on soovinud. Võru noorte juhendamise kõrvalt jagab ta praegu sporditarkust Parksepa ja Puiga kooli õpilastele.

Enam kui kümne aasta vältel Võrumaa Spordiliidu juhatuse liikmena on ta panustanud energiat ka kogu Võrumaa spordielu arendamisse. Siinse spordielu eestvedajad võivad alati loota tema näpunäidele, teadmistele ja kaasalöömisele. Hille poole saab alati pöörduda arvamuse saamiseks, mõttelagude korraldamiseks või kui on vaja heatujulist ja särasilmset abilist. Võrumaa spordisõbrad on Hille pühendumisest tipp- ja harrastusspordile ning liikumisharjumuste soodustamisele väga palju võitnud – mudilastest kuni täiskasvanuteni välja, aasta ringi ja iga ilmaga!

Aasta 2016 kultuuritegelane – Ingrid Välbe

Ingrid Välbe on kultuurile pühendanud kogu oma senise elu. Tema eriline kirg on teater. Aastaid juhtis ta kultuurielu Vastseliinas, olles samal ajal Eestis tunnustatud õpilasteatri juhendaja.

Viimased kümmekond aastat töötab Ingrid Võru Kandles, kus tema kujundada ja administreerida on väga vaheldusrikas kontserdi- ja teatritegevus. Ingridi tubli töö tulemusena on Võru publik kohtunud muusikatippudega maailma eri paigust. Ka paljud teatrietendused on meie linna jõudnud tänu Ingridi järjepidevale veenmisele, et Võru on parimat väärt.

Töö ja pere kõrvalt on ta ennast pidevalt täiendanud, juurde õppinud ning pälvinud terve hulga erialaseid tunnustusi.

Viimased kaks aastat on Ingrid olnud Kandle kunstiline juht, millest tulenevalt on lisandunud töö Kandle harrastusringidega. Tema juhendusel on valminud hulk etendusi ja lavastusi, millest kaalukaim oli Kandle 135 aasta juubelilavastus mullu novembris.

Tema optimism ja rõõmsameelsus peegelduvad tagasisi-dena Võru Kandle arvukas ja rahulolevas publikus.

Aasta 2016 ettevõtja – Meelis Kibena

Meelis Kibena on kaevandamise, teede ja platside ehituse, maaparandustööde ning autotranspordiga tegeleva osahinguga Aigren juht ja omanik. 15 aastat tagasi üksi alustanud mees on tänaseks enda ümber loonud 42pealise meeskonna. Enamik selle liikmetest on ettevõttes töötanud üle kümne aasta. Ettevõtte koolitab oma töötajaid elukestvalt ja järjepidevalt.

Kolleegeide hinnangul on Meelis üle mõistuse töökas, ta on kohusetruu, aus ja mõistev ning oma töös väga korrektne. Ta teab, mida tahab ja teeb, mõistab ja arvestab. Meelis võtab tagasilööke ja probleeme alati mõistusega ja lahendab neid ilma üleliigsete emotsioonide-ta. Ei tee liiga ei enesele ega teistele.

Tema juhitud ettevõtte on hea ja usaldusväärne koostööpartner paljudele.

Ingrid teadustaja rollis.

Meelis Kibena koos oma poja Krisiga.

Aasta 2016 tervishoiu- ja sotsiaaltöötaja – Iia-Ulvi Raid

Iia-Ulvi Raid alustas arstina tööd Valgas 1974. aastal. Võrus asus ta tööle 1982. aastal jaoskonna lastearstina.

Praegu on ta arst ja ettevõtja, Jüri tänava polikliinikuhoones tegutseva OÜ Võru Arst juhatuse liige. Oktoobris täitub tal perearsti ametis 20. aasta.

Arstina on Iia-Ulvi konkreetne, leides alati, ka kõige kiiremal ajal, oma patsientide jaoks aega. Ta austab inimesi ning peab kõigist lugu. Patsiente on teeneka perearsti nimistus 1864.

Iia-Ulvi on Eesti Arstide Liidu, Eesti Perearstide Seltsi ja Eesti Lastearstide Seltsi liige. Lisaks erialasele aktiivsusele laulab ta segakooris Tervis ja võimleb ning armastab reisida ja aias nokitseda.

Iia-Ulvi Raid tööpostil.

Aasta 2016 toetaja – Danpower Eesti AS

Danpower Eesti ASi põhitegevuseks on Võru linna varustamine soojaga, kuid mitte ainult... Et Võrus oleks hea elada, antakse lisapanus ka Võru ja Võrumaa üldisesse eluolusse.

Nii toetatakse saksa keele õppimist ning peetakse oluliseks, et inimesed saaksid töötada oma kodukohas. On loodud kõik tingimused, et saksa keele oskajad saaksid rakendada oma oskusi Võrumaalt lahkumata. Ettevõtte klientide teeninduskeskuses Võrus on loodud 30 töökohta.

Soojatootmise ja kõnekeskuse kõrval on Danpower Eesti jaoks olulised Võru linna ehitiste korrasolek ja üldmulje linnast. Mullu anti oma osa Katariina kiriku kui linna keske sümboli ja arhitektuuriväärtuse säilitamiseks – et kiriku uks, mis on meie linna vanim, seisaks alati lahti nii võrulatele kui ka külalistele.

Samuti toetatakse rahva- ja noortesporti, näiteks Võrumaa Spordiliidu korraldatavat pikamaajooksude sarja.

Spordialadest on Danpoweri kontserni prioriteediks olnud võrkpall, mida aastate jooksul on püütud edendada nii Saksamaal kui Eestis. Mitmel järjestikusel aastal Tamula rannas toimunud rannavõrkpalli karikavõistlus Danpower Cup on kajastust leidnud ka üle-eestilistes meediakanalites.

Killuke Võru klientide teeninduskeskuse igapäevatööst.

Aasta 2016 eriauhind – Jana Huul

Jana Huul.

Foto: Einar Sirge

Jana Huul töötab Vana-Võrumaa kultuurikoja galeristina alates 2013. aastast.

Tema julge pealehakkamine, avatud suhtlemine ja kunstieluga kursisolek võimaldavad täita galerii sisukate ja väljapaistvate näitustega. Lisaks näituste kureerimisele ja korraldamisele võtab ta ka ise osa näitusetegevusest ja tutvustab kultuurikoja galeriid kunstnikkonna ja laiemale publikule seas. Tuntud kunstnike väljapanekuid meie ruumikas galeriis tullaakse vaatama üle Eesti.

Mullu toimus galeriis 14 erilmelist kunstinäitust, millest enim tähelepanu väärib kuraatoriprojekt „Siin ma olen”, kuhu Jana ja kunstnik Andrus Raag kutsusid kokku kunstnikud, keda ühendab sünnijärgne või priiatahtlik kuulumine Vana-Võrumaa kultuuriruumi. Laekunud töödest valiti seekordsele näitusele 59 kunstniku tööd, mis jäävad rikastama kultuurikoja kunstikogu.

Sel aastal rändab näitus „Siin ma olen” ka Rakvere, Valga, Pärnu ja Kuressaare galeriidesse, et sealgi Võrumaaga seotud kunstnike loomingut tutvustada. Lisaks näitusetegevusele on kõik teosed üles pildistatud ja käib töö näituse kataloogi toimetamise kallal.

Näituste kureerimise ja korraldamise kõrval tegeleb Jana projektiga „Kunstnikud koolis!”, viib galeriis toimuvate näituste põhjal läbi kunstitunde ja korraldab huvilistele kohtumisi näituste autoritega.

TUNNUSTUS

Aasta 2016 noor – Karolin Eks

Karolin Eks on kümnenda klassi noor, kes küll õpib esimest aastat Miina Härma Gümnaasiumis Tartus, kuid kelle hing on ikka seotud Võru linnaga. Laial rindel tegutsedes on mullu Võru Kesklinna Kooli lõpetanud neiu Eesti Õpilasesinduste Liidu rahvusvaheliste suhete valdkonna töörühma liige ja Võru linna noortekogu liige, aktiivne ürituste korraldaja ning veel palju muud.

Alustanud enda ja teiste elu värvikamaks muutmist juba varakult, korraldas Karolin koos sõpradega esimese üle kooli sündmuse, lemmikloomapäeva, kui käis alles 5. klassis. Just ürituste korraldamine on ka üheks tema peamiseks kireks.

Võru Kesklinna Kooli õpilasesinduse presidendi-na oli ta eeskujuks kõigile õpilasesinduse liikmetele. Kui keegi vahel arvas, et ei viitsi ja ei ole mõtet, siis Karolin oli kindlasti see, kes inspireeris ning andis endast kõik, et tema koolis oleks hea ja tore õppida.

Aktiivse kaasamõtlejana on ta osalenud ka Eesti Õpilasesinduste Liidu üldkoosolekute korraldusmeeskonnas. Mullu korraldas ta projekti „Salliv kool“ Võrumaa koordinaatorina selleteemalise seminari kõigile huvilistele. Samuti koordineeris ta EÕELi koolikottide kaalumise aktsiooni Võru linnas. Palju aega on Karolin panustanud ka vabatahtlikku tegevusse, aidates nii mõnedki aastad kaasa Võru pärimustantsufestivali toimumisele.

Karolini hobideks on sport – kergejõustik ja poks – ning kunst. Nii on ta edukalt esinenud kunstiõlüm-

Karolin Eks aktsioonis õpetajate päeval.

Foto: Tõnis Anton

piaadil (eelmisel õppeaastal saavutas Võrumaal II ja Eestis 17. koha). Võru Kunstikoolis oli ta hoolekogu liige.

2016. aastal tunnustati teda Võru Kesklinna Kooli aastate õpilase tiitliga, mis antakse õpilasele, kes on kogu kooliaja jooksul õppinud väga headele hinnetele ning paistnud silma kui eeskujulik õpilane.

Karolinil on ka väike öde, kellega nad koos palju aega veedavad. Näiteks osalesid nad eelmisel aastal koos Võru linnapäevade lastelaadal, kus müüsid omatehtud maale ning veganitoitu.

Kokkuvõttes võib öelda, et Karolin on olnud suureks eeskujuks nii oma väikesele öele kui ka kõigile kaasõpilastele, laiemas plaanis aga kõigile Võru linna noortele.

Aasta 2016 mittetulundusühing – MTÜ FC Helios Võru

FC Helios Võru on 2010. aastal loodud jalgpalliklubi, mille eesmärgiks on pakkuda lastele parimat võimalikku jalgpalliharidust. Lõbusate ja mõtestatud treeningute kaudu on tekitatud positiivne ja loov õhkkond, mis motiveerib last andma endast parimat. Lisaks laste kasvatamisele tublideks jalgpalluriteks on MTÜ pannud rõhku laste täisväärtuslikeks kodanikeks kujundamisele. Tähelepanu on aususel, edasipüüdlikkusel, teistega arvestamisel ja koostööl. FC Helios Võru ridades treenib umbes 500 last, mängijate read kasvavad aastast-aastalt. Treeningud toimuvad juba päris pisikestele kõigis Võru lasteaedades. Lisaks viidi projekti „Väike päike“ raames läbi treeningud Järve kooli lastele. 2016. aastal tuli klubisse juurde uusi treenereid, peale selle osaleti laagrites ja turniiridel, sealhulgas mitmel rahvusvahelisel turniiril, kus poisid jõudsid medalikohtadele.

Klubi osaleb aktiivselt Võru jalgpallielu edendamisel. Möödunud aastal tehti kokkulepe linna ja Eesti Jalgpalli Liiduga uue täismõõtmese kunstmuruväljaku rajamiseks. Tehtud on juba pinnaseuuringud ning alustatud on staadioni projekteerimist.

Tegevjuht Jaanus Vislapuu võib rahul olla. Teiste tunnustuste reas sai Võru FC Helios sel kuul Eesti Jalgpalli Liidult esiliiga B-litsentsi.

Foto: Priit Lööper

KUU PILDIS

Võru Spordikooli võrkpallurid näitasid taset

Võru Spordikooli võistkonnad esinesid hästi 20.–22. jaanuarini toimunud EVF U-20 vanuseklassi võrkpalli karikavõistlustel: neiud võitsid ja noormehed saavutasid teise koha.

Võru neidude võistkonna parima mängija auhinna saanud Hanna-Liisa Ilves kuulub Eesti U-20 neidude võrkpallikoondisse ja osales jaanuari alguses MMi valikturniiril Rumeenias. Võistkonnas mängis ka nooruke Laura Kaur, kes kuulub Eesti 2002.–2003. aastal sündinud tüdrukute koondisse.

Võru noormeeste võistkonna mängijad Albert Hurt ja Tarvo Täht kuuluvad Eesti U-19 võrkpallimeeskonda, kes saavutas jaanuaris Prantsusmaal EMi valikturniiril teise koha.

U-20 vanuseklassi Eesti noorte meistri-võistlused toimuvad 31. märtsist 2. aprillini. Noormehed mängivad Võrus ja neiud Tartus.

Tulge omadele kaasa elama!

Võrkpall on võrratu!

Võru Spordikooli poiste võistkond: (ülevalt vasakult) treener Timo Kuus, Hannes Eskla, Tanel Peelo, Tarvo Täht, Albert Hurt ja Lauri Lehiste ning (alt vasakult) turniiri parim mängija Rasmus Rohumets, Priit Tigane, Kaspar Süvaorg ja Martti Klemets...

... ja neidude võistkond (ülevalt vasakult): Anete Lokk, Kerli Kubi, Laura Kaur, treener Raivo Jeenas, turniiri parim mängija Hanna-Liisa Ilves, Emma-Marie Pihlap ja Grete Hollas ning (alt vasakult) Getriin Vasilkovski, Marit Ruuder, Gendra Piirisild, Mona Lisa Evestus, Annabel Huik ja Anna-Liis Mägi.

Võrumaa ringkonna naiskodukaitsjad Utria dessandil

12.–14. jaanuaril toimus Ida-Virumaal Voka lähisel juba 19. Utria dessant. Patrullivõistlusele startis tänavu 28 võistkonda, sh kolm ainult naistest koosnevat tiimi: Naiskodukaitses (NKK) Võrumaa ja Järva ringkonna esindus, ning üks Naiskodukaitses ja Kaitseliidu ühisvõistkond Raplast. Pool Kaitseliidu Tallinna maleva meredivisjoni nime all võistelnud tiimist koosnes ka naiskodukaitsjatest.

Raske katsumuse edukalt läbinud Võrumaa ringkonna võistkonna koosseisu kuulusid tegevliikmetena tegutsesid Gristel Aste, Ruth Maadla, Karme Hain ning NKK toetajaliige Tõnu Niilo.

Võrumaa ringkonna võistkond tegevuses: esiplaanil Ruth Maadla, tagaplaanil (vasakult) Tõnu Niilo, Gristel Aste ja Karme Hain.

* Utria dessanti korraldab ERNA selts, keda toetavad Kaitseliit ja Vaivara vallavalitsus alates 1999. aastast, meenutamaks Vabadussõja suurimat dessantoperatsiooni, mille tulemusel puhastati 17.–19. jaanuarini 1919 punavenelastest Narva-Jõesuu, Narva ja Jaanilinn. Vabadussõja suurima dessantoperatsiooni üldjuht oli toona kapteni aukraadi kandnud Johan Pitka.

VAHETUD MULJED

Karme Hain, Võrumaa ringkonna võistkonna tegevliige

Võistlustele minekust oli põgusalt juttu 2016. aasta kevadel, kuid teadlik otsus ja registreerimine võistlusele tehti alles novembri lõpus. Erilisi treeninguid ja harjutusi selle tarvis ei tehtud, küll sai liigutud tavapärasest rohkem jalgsi, lisaks iganädalased Naiskodukaitses saalitrennid, mille läbiviijaks oli samuti Tõnu Niilo. Minu jaoks isiklikult osutus kõige raskemaks vaimne ettevalmistus, mure, milline ilm on sel päeval, sest ilmast olen suuresti vastupidinavus rajal.

Esimese päeva õhtul toimus Alutaguse malevas kohustusliku varustuse kontroll, jagati stardinumbreid ja oli kuulipilduri MG3 lühiõpe. Meie võistkond sai starti kümnendana. Oma aega oodates sai mitu korda endamisi mõeldud, kuhu ma ennast küll vabatahtlikult mässinud olen – ja selle jaoks veel töö juurest vabad päevad küsinud. Kuid pääsu polnud enam kuhugi. Start oli üsna meeleolukas, kuna kõiki võistkondi saadeti ära kaamerate ja mikrofonide saatel valgusvihus. Liikusime enamjaolt üksteise selja taga ravis, nii et eesolija kandade vaatamine lõi sammudele takti. Öösel liikusime ilma jutustamata ja vaikselt, sest iial ei võinud teada, kus vastutegvus võib varitseda. Magada saime selle kahe öö peale kokku paar tundi, kõige pikemalt korraga tunni

– ikka lageda taeva all, puude varjus, seljakott all ning jope või magamiskott peal.

Kontrollpunktides ootasid võistlejaid ülesanded: miinide tundmine, esmaabi andmine kannatanule, takistusrada, laskmine erinevatest relvadest (püstolist, automaadist ja kuulipildurist), odaga n-ö metslooma püüdmine, tulepulgaga lõkke süütamine jne.

Teine öö kujunes juba raskemaks, sest hakkas sadama märga lund, mis tegi riided niiskeks ja niigi raske seljakoti veel raskemaks, lisaks magamatus ja jalgade hõõrdumine. Lõpus tundus ka kahe kilomeetri läbimine nagu kümme kilomeetrit ja need lõputud sirged olid nagu joonlauad, mitte ühtegi kurvi. Laupäeva hommikuks jõudsimme Narva linna piirile. See tundus tohutu kergendusena, et kohe on kõik läbi. Tõde oli aga see, et lõpuni – Narva Hermannini kindluseni – oli minna tükk maad, mille juures ootasid veel mõned ronimised koos kaasaelajatega. Suur rõõm oli lõpuks finišis olla!

Kokkuvõttes olen väga uhke nii enda kui ka oma tiimikaaslaste üle. Valu ja raskused ununevad ruttu, kuid kogemused ja üheskoos läbielatu jääb igavseks mälestustesse. Sõnad ja jutt paberil on üks asi, kuid neid elamusi ja tundeid saab mõista vaid siis, kui oled selle ise läbi teinud.

Kodutütred tähistasid 85. sünnipäeva

18. jaanuaril tähistasid Võrumaa ringkonna kodutütred Kandles toimunud kontsertaktusega (pildil) organisatsiooni 85. sünnipäeva.

KOOLISPORT ON VÕIMALUS KÕIGILE!

Miks on koolisport meie arvates võimalus kõigile? Enamik inimesi tõlgendab koolisporti kui kehalise kasvatuse tunde kooliprogrammis, soovetähtsusega aga vabastada noored koolispordi kaudu häbelikkusest ja hirmust, tunde, et sportlik võistlus „pole minu jaoks”. Luua keskkond, kus sportlikku individuaalset või võistkondlikku saavutust väärtustatakse ning kedagi ei halvustata, kui tema oskused ja võimed on veel tagasihoidlikud.

Koolispordivõistlused peaksid olema sündmused, milles kaasa lüües ja end arendades võtaksid noored ellu kaasa soovi sportida ja sportlikust pingutusest naudingut tunda, aga ka oskuse kaotustega leppida, nendest õppida ja edu üle rõõmustada. Kindlasti aitab koolispordivõistlustest osavõtt noortel ühiskonda integreeruda ning arendab kehaliste võimete kõrval ka intellektuaalseid võimeid, koostööoskusi, üksteisega arvestamist ja üksteise motiveerimist, tunnustamist, aga ka lohutamist. Loomulikult võimaldab luua uusi tutvusi ja laiendab sõpruskonda ning pakub põnevaid elamusi. Vähemalt loodame, et nii on Võrumaa koolispordis!

Koolispordis on tähtis roll eelkõige õpetajal, treeneril ja lapsevanemal, aga ka kooli juhtkonnal, veidi õppekaval ja spordiprogrammil ning mõistagi noorel endal, kes õppides vähemalt positiivsetele hinnetele arendab endas spordilusti. Oma osa on ka sporditaristul. Võrus on sellega üldjuhul väga hästi ja meie noored on sportima oodatud – jaguks vaid pealehakkamist!

**HAANJAS ON LUND KA SIIS,
KUI VÕRU LINNAS MAA MUST!**

Esimese tõuke uute elukestva mõtlemisega harrastajate tekkeks annabki loodetavasti koolisport. Kurb, kui paljudel noortel jäävadki ainsateks spordiga kokku puutumise kohtadeks tunniplaanis olevad kehalise kasvatuse tunnid ja nad ei käi trennis, sest neil on muud huvid või ei ole liikumine nende jaoks lõbus ega lahe tegevus. Kahjuks nad otsustavad siis viilida, sest sportimine ei innusta neid ega ole suutnud inspireerida. Soovime väga, et sport ei tähendaks vaid hinnet tunnistusel. Hästi toimiv ja innustav koolisport aitab muuta suhtumist liikumisharrastusse, sest kuigi sport on tulemusele suunatud, on eelkõige olulised meie noorte igapäevane sporditegevus ja selle protsessi nautimine, füüsiline enesearendamine, väike omavaheline mõõduvõtt.

Näiteks „Tähelepanu, start!” on üks selliseid võistlusi, mis annab võimaluse ennast proovile panna ka nendel, kes tavaliselt spordivõistlustel ei käi. Nende panus meeskonnatöösse on aga sama suur kui neil, kes regulaarselt treeningutel käivad. Sama kehtib koolispordis kõikide alade kohta: võistlemine ei pea minema ainult tippetijatega koosseisuga.

Võimalus on igaühel ja seda peaks kasutama igaüks! Muidugi on lihtsam osaleda individuaalsetel spordialadel, nagu kergejõustik hallis ja staadionil, suusatamine, orienteerumine, murdmaajooks, aga hea meel on alati näha rohkelt võistkondi rahvastepallis, jalgpallis, korvpallis, võrkpallis, saalihokis ja teatejooksudes. Meie koolispordis peab paika ka vana hea ütlus: tähtis pole võit, vaid osavõtt. Julgelt osalema!

Koolisport on ka väga hea spordisündmuse formaat, kus noor saab end arendada kohtuniku ja korraldajana. Kõikidel Võrumaa koolinoorte võistlustel saavad kohtunikutööga hakkama meie endi noored. Peab tunnistama, et seegi valdkond nõuab julgust, pealehakkamist, tähelepanelikkust ja teravat silma. Enamik osaleb kohtuniku- ja korraldustöös oma lemmikspordialal ja vabatahtlikkuse alusel, saades uusi kogemusi ka innovatiivsuses, nutiseadmete ja infotehnoloogilise vabavara kasutamises. Aitäh kõikidele, kes te olete kartmatult oma panuse andnud!

Koolispordikalendrit, tulemusi ja pilte saab vaadata www.vorumaaspordiliit.ee lehel vastavatelt linkidelt!

WWW.VORUMAASPORDILIIT.EE

[vorumaa.koolisport](https://www.facebook.com/vorumaa.koolisport)

TUNNUSTUS

Hetki Kreutzwaldi kooli 5.b klassi säravast esinemisest. Fotod: delfi.ee

Kreutzwaldi kooli 5.b tuli luulefestivali laureaadiks

13.–14. jaanuaril toimusid Jõgeval järjekordsed Betti Alverile pühendatud luulepäevad „Tuulelapsed”, teemaks „Elu on täis kummalisi asju – mis on mängult ja mis on päris...?!”.

Osalema oodati õpilasi kuni 15minutiliste etteastetega, mis põhinevad Heljo Männi ja/või Henno Käo luulel. Meie kooli esindas 5.b klass õpetaja Kaider Vardja lavastatud kavaga „Vaataks ringi kodu ligi”, mille teksti on Henno Käo loomingul põhjal kokku seadnud õpetaja Raili Leesalu. Meie kava ja ettekanne oli žürii hinnangul terviklik ja ühtne, esitusviis tempokas, õpilased tunnetasid teksti ja üksteist, arvestasid kaasesinejaga ning olid rõõmsameelsed ja avatud.

Žüriid (Jaak Allik, Leelo Tungal, Rain Mikser,

Märt Treier, Reigo Tamm jt) üllatas ka see, et tegu pole sõnakunstiringi ega luuleteatriga, kes on ikkagi õpilastega. Esile tõsteti ka 5.b musikaalsust ning õpetaja Erja Aropi head maitset laulutekstide valikul, õpilaste pillimänguoskust, mille eest täname Võru Muusikakooli õpetajaid.

Suurepäraseks hinnati ka kavaleht, mille kujundas õpetaja Aire Perk. Kõike seda arvesse võttes tunnistati meid 5. laureaadiks, st peeti vääriliseks kuuluma kuue parima hulka. Auhinnaks saime suure karu. Igast trupist anti näitleja-preemia, väike karu, ühele esinejale, kes millegi poolest eriliselt silma paistis. Meilt sai selle Nora Peri väga ilusa laulmise eest.

Ühtekokku osales kaks-kümmend viis säravat ja omanäolist truppi, peamiselt Põhja-Eestist ja muidugi Jõgeva koolist, kes on selle festivali ellukutsuja ning korraldaja.

„Tuulelaste” kava motoks on valitud Betti Alveri luuleread: „Mu südames on tuld ja tuld ja tulevalgust otsatult! Ma tunnen tuld, ma tunnen tuld!

Üks tulekübe on mu põu, üks kübe, mida kiigutab hell ema – Inimlikkus!”

Täname kõiki, kes ühisesse loomingusse oma osa andsid, eelkõige 5.b klassi õpilasi ja nende toetavaid peresid, aga ka klassijuhataja Jelena Kesselmani, kes kannatlikult jälgis, „kuidas väikesed tõrud sirgunud on suureks puuks”. Ja veel kord Betti Alverile toetudes – ainult niimoodi, sisemise tule ja inimlikkuse koostöös, saavadki sündida rõõmu- ja rahuloluhetked.

Eha Tammo,
Võru Kreutzwaldi Kooli
õppejuht

Mida „Tuulelapsed” endast kujutab?

„Tuulelapsed” on põhikoolidele mõeldud luuleteatrite festival, mis on välja kasvanud kogu Eestis tuntud gümnaasiuminoorte luulefestivalist „Tähetund”. „Tähetundi” korraldatakse alates 1993. aastast, festival „Tuulelapsed” aga pärineb aastast 2006, mil leiti, et juba üsna suureks kasvanud ja täies elujõus luulepuul võiks olla üks lisaõieke.

ÕPIKESKKOND

Võru Kreutzwaldi Koolis väärtustatakse head õppe- ja töökeskkonda

Võru Kreutzwaldi Kooli õppetöö toimub juba mitu aastat renoveeritud koolimajas. Oleme väga rõõmsad, et saame sellistes heades tingimustes õppida, õpetada, töötada. Samas vajab iga maja mõne aja tagant hoolitsust ehk remonti või täiustamist. Ükski maja ei saa kunagi täiesti valmis, nagu Tallinna linngi.

Võru Kreutzwaldi Kooli nimelises asutuses toimub töö teist õppeaastat. Usinate õpilaste ja õpetajate kõrval on tulemuslikult tegutsenud ka meie kooli majandusjuhataja Argo Mõttus. Kahe aasta jooksul on tänu tema eestvedamisele paranenud nii koolilaste õpi- kui ka personali töötingimused.

Eelmise aasta lõpus paigaldati kooli söökla ja võimla seintele ning lakke heli summutavad plaadid, mis vähendavad helide tagasipeegeldumist. Tänu sellele on nendes ruumides kaja tunduvalt vähem. Nüüd saavad kehalise kasvatusõpetajad kasutada võimlat tundide läbiviimiseks ilma oma häälepaelte liiga tegemata.

B-korpuse esimene korrus.

Selle aasta algul sai ka B-korpuse algklasside koridor heliprobleemidele lahenduse. Seal muutus heli sedavõrd valjuks, et nii õpilastel kui õpetajatel oli raske koridoris viibida. Lahenduseks on ripplagi, mis heli summutab. Lisaks paigaldati seintele siinid, kuhu on võimalik riputada erinevaid sisekujunduselemente. Praegu on nendel värvilised kangaribad,

mis summutavad koridoris heli ja loovad ka mõnusa hubasuse.

Töötajate olukord paranes aasta algul tänu uutele ergonomilistele töötoolidele. Nüüd ei tohiks ühelgi õpetajal tekkida terviseprobleeme kehvale istumistingimuste pärast.

Kui majandusjuhataja hoolitseb selle eest, et keskkond vastaks nõutud parameetritele ja nõuetele, siis kunstiõpetuse õpetaja kannab

hoolt hubasuse ja ilu eest. Tänu Aire Pergile said eelmise aasta jõuludeks koolimaja aknad ja ka koridoriseinad imekaunilt ning ühtemoodi kaunistatud. Õppeaasta jooksul on meie koridorides väljas õpilaste kunstiteosed ning vastavalt sündmusele ja aastaajale võib näha kunstiõpetaja kaunistusi koolimajas.

Kahe aasta jooksul on suurt tähelepanu pälvinud ka IT. Sel õppeaastal õnnestus ühes B-korpuse arvutiklassis vanad arvutid uuemate vastu vahetada. Õpetajatelgi on õnnestunud oma vanade ja väsinud arvutite asemele uuemad saada. Õpetajate tuppa muretseni nüüdisaegne printer.

Loodetavasti uuendatakse juba sel õppeaastal meie kooli kohtvõrk, töötatakse välja kohtvõrgu autentimise ja turvalahendused, nii et lähitulevikus võime tunda rõõmu nüüdisaegsetest tehnikavahenditest. Seda aitab ellu viia „Üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamise programm”.

Urmars Ott,
Võru Kreutzwaldi Kooli infojuht

NOORTE TRIBÜÜN

Heategu minu silmade läbi nähtuna

Arvan, et heategu on väga lai mõiste. Paljud inimesed mõtlevad, et head saab teha ainult raha või asju annetades, kuid minu arvates see nii ei ole.

Head saab teha nii oma sõpradele kui ka täiesti võõrastele inimestele, kes on hätta sattunud. Tihti kuuleme lugu, et inimene lebab tänaval maas, ta on kukkunud või tal on mõni terviserike, ning möödakõndijad parastavad, et näe, alkohoolik või narkomaan, ja kõnnivad üksikõikselt edasi. Selle asemel peaks hoopis minema abivajaja juurde, küsima, kas temaga on kõik korras, ja vajaduse korral abi kutsuma. Nii oleks õige ja inimlik.

Tänapäeval on Eestis loodud palju võimalusi heategevusega tegelemiseks. Näiteks on olemas Eesti Toidupank, mille eestvedaja on hoopiski hollandlane. Sinna saab aasta ringi annetada toiduaineid ning käia abis vabatahtlikku tööd tegemas. Samuti on võimalik võtta loomade varjupaigast mõni koer ja temaga jalutada või kassidega mängida. Ise olen viinud oma vanu käterätte ja tekkepatju loomadele pesamaterjaliks. Üks tuntumaid heategevuslikke saateid on „Kodutunne”, kus parandatakse elamistingimusi perekondadel, kel endal selleks võimalused ja raha puuduvad. Alati pole inimesed ise selles süüdi, et nad on oma kodust ilma jäänud või ei ole võimelised eluga toime tulema. Sellepärast peaksid inimesed, kellel selleks võimalus on, alati annetama ning endast nõrgemaid aitama.

Jõulud on eriline aeg. Heategevuslikke kampaaniad korraldatakse siis väga palju. On neid, mille käigus kogutakse raha haigetele lastele või mõne seadme ostmiseks. Televisioonil on suur mõju – need summad, mis lõpuks kogutakse, on päris suured. Selle põhjal võib öelda, et eestlased annetavad meeleldi.

Heategevuslikke projekte on palju. Inimesed, kes nendega tegelevad, on tublid ja väärivad austust. Näiteks Saagu Valguse projekt Võrus, mida veab Piret Haljend. Tema korraldab 1. septembri eel kooliasjade korjanduse, et need hiljem vähekindlustatud perede lastele jagada. Ka meie klass otsustas eelmisel aastal, et loosipakkidele kuluva raha annetame hoopis Saagu Valgusele.

Mulle meeldivad need noored, kes lähevad aastaks vabatahtlikuna Aafrikasse lapsi õpetama, ja inimesed, kes lähevad katastroofi- piirkondadesse appi. Samuti kõik need Eesti elanikud, keda oleme näinud „Eestimaa uhkuse” saates – nad on läinud appi, et teiste elu päästa. Nad on meile eeskujuks.

Minu üks Eesti lemmikkunstnikke on Valli Lember-Bogatkina. Ühes oma viimases intervjuus, kui temalt küsiti, mis on elus kõige tähtsam, vastas ta: „Ma arvan, et heategu. Tee teistele head ja siis see tuleb alati sulle tagasi. Tee head!”

Birgit Leetjõe,
Võru Kreutzwaldi Kooli
8. klass

FLLi finaali pääsenud Lauluisa kooli robotikud Jõhvis võidetud auhindadega.

Tublid Võru Kreutzwaldi Kooli robotikud First Lego League finaalis

Jõhvi spordihoones toimus 28. jaanuaril First Lego League (FLLi) Kirde-Eesti poolfinaal. Registreerunud oli 26 võistkonda, neist kaks Võru Kreutzwaldi Koolist ja Hunt Kääpa Põhikoolist. Kirde-Eesti võistlus oli meie jaoks teine võimalus, sest Tartus Ahhaa keskuses 14. jaanuaril toimunud Lõuna-Eesti poolfinaali ajal võimutses meie võistkondades haigus.

Pikk sõit võistluskohta ning tihe võistluspäev õigustasid end täielikult. Võru Kreutzwaldi Kooli projekt „Nurruv stressipall”, mille

töö põhineb vibroakustilisel teraapial, hinnati „potentsiaalselt märkimisväärselt väärtusega” ideeks ning meeskonda tunnustati karikaga „Lennukas meeskond”. Robotimängus õnnestus võistkonnal saavutada tubli kolmas koht ja nii pääseski võistkond finaali.

FLLi finaali toimub 11.–12. märtsil Tartus Ahhaa keskuses. Finaalis on ka Rõuge Kooli võistkond Rõuge Robot Team ja Haanja Kooli HK Robot. Edu finaalis kõigile Võrumaa koolide robotikutele!

Evi Tarro

Pildil (vasakult) õhtujuhid Kadi Võro ja Joosep Ivask, balli kuninganna Berta Leibur ning balli kuningas Kristo-Davo Kons. Foto: Anabel Joab

Võru Gümnaasiumi uusaastaball

Võru Gümnaasiumi aulas toimus 20. jaanuaril uusaastaball, oodatud olid kõik õpilased, vilistlased ning õpetajad koos kaaslasega. Balli korraldas 11H klassi õpilane Annabel Sulg koos gümnaasiumi õpilasesinduse ja kooli juhtkonnaga. Ettevalmistused algasid varakult: hakati otsima sponsoreid, esinejaid ning välja mõtlema tegevusi. Pidu reklaamiti, kasutades erinevaid meediume: kooliraadiot, interneti võimalusi, ka vana head viisi – plakateid. Tagasihoidliku välimusega kooli aula aitasid efektselt maagiliseks muuta Piigade Peoagentuur ja Leeri Lillesalong.

Ballikülalised saabusid Võru-, Tartu-, Põlva- ja Harjumaalt. Võru Gümnaasiumi õpilasfirma Rändajad ja neljalükmeline poistebänd Muster hoolitsesid muusikalise meelelahutuse eest. Peo perenaine Kadi Võro (10L) ja peremees Joosep Ivask (10R) võõrustasid külalisi, korral-

dasid seltskondlikke mänge, kandsid hoolt selle eest, et kõik end hästi tunneksid.

Õhtu vältel oli võimalik teha meeleolukaid pilte nii fotoboksis kui ka pildistamiseks kujundatud romantilises „roosiaias”, kus fotograafiks oli Anabel Joab. Iga külastaja sai valida oma lemmikpaari, populaarseim krooniti balli kuningannaks ja kuningaks. Sellel aastal võlusid publiku ära Berta Leibur (11L) ja Kristo-Davo Kons (11L). Kuninganna sai tiitliväärilise kingikoti Oriflame'i meigitoodete ja Despierto Ilustudio kinkekaardiga. Kuningas viis koju kasti Valio jäätist ning fotosessiooni võimaluse Annika Varuski juures.

Ballil osalejate vahel loositi välja mitu kingikotti, mängude võitjad said auhindad.

Uusaastaballi suurim toetaja oli Võru Gümnaasium, piletitest saadud tulu läks kooli fondi.

Annabel Sulg

Politseimuuseum käis Võru Kesklinna Koolis külas

Muuseumid pole enam ammu tolmu- ja hämarad paigad, kus midagi näppida ei tohi. Rakveres asub Eesti Politseimuuseum, kus saab tutvuda politseitöö mitmekesise maailmaga. Kohapeal on vaatamist ja katsetamist nii suurtele kui väikestele ja igav seal küll kellelgi ei hakka. Lisaks pakub politseimuuseum võimalust end külla kutsuda. Õpetaja Triinu eestvõtmisel kasutasimegi lahkett pakumist ja kutsusime politseimuuseumi inimesed koos vahvate ja sisutihedate programidega oma kooli. Korraga pakuti tegevust kolmes keskses.

Lapsed said proovida alkoholi- ja narkojoovet imiteerivate prillidega ruumis ringi liikumist. Paljud ütlesid, et selle kogemuse tõttu nad ei taha- gi uimastavaid aineid proovida. Nii näiteks kirjutab üks 5. klassi tüdruk: „Nende prillide proovimine pani mind elu üle järele mõtlema – kui hull on tegelikult olla alkoholijoobes, milline on sinu silmis tegelikult pilt.”

Lisaks said lapsed teada, kuidas pahalaste plaanidest teada saadakse. Spetsiaalse pealtkuulamislehtiga lubati õpilastel kuulata, mida kaaslased aula teises otsas omavahel vaikselt räägivad. Rohkelt elevust tekitas märuli imiteerimine, kus vabatahtlikud said pähe kiivrid ja kätte kilbid ning kaitsevad end plastpudelitega „relvastatud” larmavate kaaslaste eest. Julgemad õpetajad asusid ka ise märulipolitseinike rolli ning lasid õpilastel endi pihita pudeleid loopida. Loomulikult oli õpetajaga vastakuti seismine elevust tekitav.

Põnev oli tutvuda kriminalistide tööga. Sai teada, missugused on kuritööde uurijate töövahendid, võtta ise sõrmejälgi ja näha, kuidas käib DNA-proovi võtmine. Programmi juht selgitas, miks ja millal üldse DNA-proovi võetakse, ning jutu käigus võeti igas rühmas ühelt liikmelt ka DNA-proov. Kuna proovi analüüsimine on väga kallis, peab alati karbikese peale lisama

Spetsiaalse pealtkuulamislehtiga lubati õpilastel kuulata, mida kaaslased aula teises otsas omavahel vaikselt räägivad. Foto: Tõnis Anton

põhjuse, mille pärast proov on võetud. Seekord tuvastati uurimise käigus raske kuritegu – spikerdamine. Kriminallistika töötoast võisid kõik soovijad lahkuda päris oma sõrmejälgede kaardiga.

Kui väiksematele õpilastele meeldis enim joobeprillidega ringiliikumine, siis suuremate arvates oli kõige ägedam ise relvast täpsust lasta. Nii suurte kui väikeste jaoks oli vahva omal nahal tunda, mida kogevad kurikaerad, kui politseiametnikul on vaja mõni neist vahistada. Soovijad said selga proovi-

da kuulivesti ja üle vaadata ning käega katsuda varustust, mis politseinikul võöl ja taskutes kaasas on. Kui muidu garderoobis tormata ei lasta, siis sel päeval seda lubati, sest käis kiiruse mõõtmine. Kes on klassi kiireim? Sellele küsimusele otsiti huviga vastust. Relvast täpsuslaskmine oli nii mõnegi jaoks päeva tipp hetk.

Ligi 300 õpilase koolipäev kujunes tänu politseimuuseumi tegevusjuhtidele lahedaks enese proovilepanekuks.

Aigi Musto ja Triinu Kärbla, Võru Kesklinna Kooli õpetajad

VAHETUD MULJED

Oliver 6. klassist

Mulle väga meeldis, kuna oli põnev vaadata, ise kaasa teha ja aru saada politsei tegevusest. Lahe oli ise osaleda märulis, mida muidu ainult filmis näeb. Kõige huvitavam oli politsei varustuse tutvustus, sest nüüd sai ise lähedalt selle maailmaga tutvust teha ja sellest jääb mälestus pikaks ajaks.

Elysee Martina 5. klassist

Kõik alad, kus saime käia, olid tõeliselt vinged. Saime teada palju politsei töö kohta ja näha vahendeid, mida nad kasutavad. Jäin väga rahule ja tahan kindlasti ka politseimuuseumi külastada.

Jaanuar päästis taas valla Võru Gümnaasiumi loomingulisuse

Võru Gümnaasiumi humanitaarvaldkonna õpetajad leppisid õppeaasta alguses kokku, et jaanuaris pühendavad kõik, nii õpilased kui kooli töötajad, mingi osa oma ajast loovatele tegevustele ja varem loodu esitamisemale.

Tundides kirjutati loovtöid, koostati ettekandeid, orienteeruti mööda maja, järgides venekeelseid juhiseid ja otsides ning lahendades õpetajate koostatud ülesandeid, lavastati luuletusi ja koostati videomontaaže, intervjueriti õpetajaid ja muidugi valmistuti humanitaaraineid puudutavateks maakondlikeks võistlusteks ning olümpiaadideks.

Loovuskuu krooniks sai aga oma loomingukohvik Pegasus 25. jaanuaril. Aulasse oli varem üles seatud näitus, mille eksponaadid avasid huvilistele kaheksateistkümneme kooli õpetaja ja töötaja varjatud andeid ning loomingulisust. Imetleda võis vitraaži ja keraamikat, tikandeid ja kudumeid, joonistusi ja tõlketöid, portselanimaa- li ja kollaažtehnikat ning palju muud. Tööde kirjeldused ja sünnilood olid koondatud ühisesse kataloogi.

Omaloomingukohvikus oli võimalik suleseppadel ja värvinäppudel, viisimeistritel, elu- ja digikunstnikel oma loomingut teistega jagada ning nähtavaks teha. Kohviku avas Ellen

Hetk saksa-, vene-, hispaania-, soome-, prantsus- ja võrukeelsest näidendist „Tare-tareke”.

Niidu ja Edgar Valteri raamatu „Suur maalritöö” ainetel tehtud animafilm, mis järgnevas suurepäraselt häälestas. Esitati luuletusi, proosapalu, elektroonilist muusikat, tutvustati kostüümikunsti, näidati luulevideoid. Saksa-, vene-, hispaania-, soome-, prantsus- ja võrukeelne näidend „Tare-tareke” oma lihtsuses oli südamlilik ja armas ning sobitus loova kohviku atmosfääri kenasti. Omaloomingukohviku ajal valmis veel üks kujutava kunsti töö, mis sai inspiratsiooni kohalolijast ja kohalolust.

Ükski kohvik ei saa läbi kohvi ja suupisteteta. Nii oli kõigil osalejatel ürituse kestel hea võimalus maitsta õpetajate valmistatud küpsetisi ning nautida kohvi. Tagasiside näitas, et sellist ettevõtmist oodatakse ka järgmisel aastal ja mine tea, ehk kujuneb sellest üks Võru Gümnaasiumi traditsioonegi.

Eve Unt, Maive Salakka, inglise keele õpetajad

HEATEGEVUS

EELK Võru Katariina koguduse jõulukassa toetab Meiela noori

EELK Võru Katariina koguduse jõulukassasse annetuseks laekunud 125 eurot lähevad tänavu MTÜ Toetuskeskus Meiela noorte suvise Hiiu ekskursiooni tarvis. Kogudus soovis Meiela noori toetada juba teist aastat järjest. Annetuse koos heade soovidega andis üle koguduse õpetaja Andres Mäevere.

Meiela tänab kõiki annetajaid ja kogudust heade soovide eest!

Võrumaa tantsijad valmistuvad suviseks noorte laulu- ja tantsupeoks

2. veebruaril harjutas ligi 330 Võrumaa noort rahvatantsijat 21 rühmast suviseks tantsupeoks. Toimus esimene piirkondlik eelproov, kus peo üldjuhtide silma all sätiti samme ja võtteid.

„Proovi eesmärk oli saada kinnitust, et tantsude õppimisel ollakse õigel teel. Kui kavades on toimunud muutusi, siis antakse neistki siin teada,” selgitas peo Võrumaa koordinaator Aigi Pall. „Muu hulgas vaadatakse üle rühmade riided ja mõeldakse sellistele asjadele nagu rühmade asetus Kalevi keskaadionil,” märkis Pall.

„Ehkki viirushaiguste tõttu oli jaanuar harjutamiseks ja kokkutantsimiseks kesine kuu, on täna ometi näha, et lapsed väga pingutavad. Tantsimine on neile rõõm ning nende etteval-

Hetk suvise tantsupeo ettevalmistuselt Kandles.

mistamiseks on tehtud palju head tööd,” lisas ta.

Seekordsest proovist võtsid osa Võru Kesklinna Kooli, Varstu Keskkooli, Kuldre Kooli, Võru Kreutzwaldi Kooli, Rõuge Põhikooli, Parksepa Keskkooli, Puiga Põhikooli, Osula Põhikooli ja Võru Gümnaasiumi rüh-

mad. Lisaks harjutasid Võru Kandle, Variatsioonide, Mürakarude ja Pärliline rühma tantsijad.

Rühmi juhendasid Marianne Jaanson, Ave Saluorg, Leili Väisa, Tiiu Kungus, Kati Velner, Liivika Raudhein, Maie Pau, Merike Helekivi, Helle Liloson, Anne

Tolk, Silja Oss, Eve Möttus, Helena Helekivi, Maarika Rosenberg, Heli Kuulmets ja Maire Udras.

Võrumaalt pürgib noorte laulu- ja tantsupeole kokku 1500 õpilast.

Noortepeo ettevalmistamiseks toimub Võrumaa kollektiividele – mudilas-kooridele, lastekooridele, segakooridele, orkestritele, rahvamuusikutele ja tantsurühmadele – kokku 19 proovi ja ülevaatus. Ametlikke proove alustati 20. jaanuaril, kui Kandles said kokku poistekoorid. Proovid jätkuvad aktiivselt aprilli lõpuni.

Lisainfo:

Aigi Pall
Võru Maavalitsus
Tel 786 8307
Aigi.Pall@voru.maavalitsus.ee

August Teppo sünnimail jagatakse lõõtspillimängu oskust teistele

Võru vallas Navi seltsimajas algasid veebruarikuus lõõtspillimängu õpitoad, kuhu oodatakse nii algajaid esimest õppust saama kui ka juba kogenud mängijaid.

Õpitoad toimuvad kuni aprillini iga kuu teisel ja neljandal kolmapäeval (8.03., 22.03., 5.04., 19.04.) ning on mõeldud pillimeestele, kes soovivad ühiselt musitseerida ja tantsuüritustel mängimiseks vajalikku repertuaari omandada.

Õppetöö toimub nii suure ringi õpitoad kui ka individuaalselt. Õpitubasid juhendavad pillimeistrid ja pillimehed, kes ise aktiivselt mängivad ning on lõõtspillimängijate kogukonnas eeskujuks: Toomas Ojasaar, Riho Pähn ja Heino Tartes. Keskendutakse peamiselt tantsutubades ja simmanitel mängitavale repertuaarile.

Õpitubade algatajad on Võrumaa 2016. aasta Kultuuripärliti laureaadid Kadri Mähar ja Priidu Teppo – August Teppo lõõtspillipärandi hoidjad ning Loosu külas asuva lõõtsatalu loojad.

Algatajate soov on anda uutele pillimeestele ka võimalus suvel lõõtsatalus toimuvatel pärimuskontsertidel ja tantsutubades koos teiste pillimeestega musitseerida.

Lõõtspillimängu koolituse eestvedaja on MTÜ August Teppo Lõõtsatalu.

Õpitubade korraldamist toetab Rahvakultuuri Keskus.

Lisainfo:

Priidu Teppo
Tel 513 5350
www.lootsatalu.ee

TULE JA ÕPI LÕÕTSPELLI MÄNGIMA!

09.-10. MÄRTS
KELL 10.00-12.00

HEATEGEVUSLIK

TEATRIFESTIVAL

VÕRU TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIS

Lavale astuvad Võru linna ja maakonna lasteaedade mudilased!

OOTAME KÕIKI VAATAMA-KUULAMA!

PILET 0.50€
FESTIVALI PILETITULU LÄHEB
LÕUNA-EESTI HAIGLA LASTEOSAKONNALE.

AVATUD TEATRIKOHVIK.
SPONSORIKS BALBIINO

Ürituse korraldaja: **VÕRU LASTEAED SÕLEKE**

VANA-VÕROMAA KÄSITÜÜ

KÄSITÜÜTARÕ AILA MAN

Võru linnas polikliinikumajas Jüri tn 19A I korrusel

TULE MÄRTSIS ÕPPIMA:

NÕELVILTIMISE TEHNIKAS RINNAEHTE VALMISTAMINE

2. märtsil kella 14–16. Juhendab Maia Kulla.

Osalustasu 6 €.

Materjalid kohapeal olemas.

Eelregistreerimine kuni 1. märtsini:

vilve.oja@gmail.com; tel 554 1999.

KIRIVÖÖ KUDUMINE II. Vöö ülesvedamine ja kudumine.

9. märtsil kella 17–19. Õpetab Liivi Liinamägi.

Osalustasu 8 €.

KIRIVÖÖ KUDUMINE III. Vöö kudumine, töö viimistlemine.

16. märtsil kella 17–19. Õpetab Liivi Liinamägi.

Osalustasu 8 €.

PARKIMISKELLA VALMISTAMISE ÕPITUBA

23. märtsil kella 17.30–19.30. Juhendab Merike Rebane.

Osalustasu 8 €.

Materjalid kohapeal olemas.

Eelregistreerimine kuni 21. märtsini:

merka.rebane@gmail.com; tel 5621 5963.

TÕMBLUKUST EHETE VALMISTAMISE ÕPITUBA

27. märtsil kella 12–15. Juhendab Kaire Luksepp.

Osalustasu 9 €.

Materjalid kohapeal olemas.

Eelregistreerimine kuni 26. märtsini:

vilve.oja@gmail.com; tel 554 1999.

Täpsem info: käsitöötare juhendaja Vilve, vilve.oja@gmail.com; tel 554 1999 või Näpustuudio perenaine Aila, tel 507 9920.

Kui vajad **tööriistu või nõu toodete arendamiseks**, siis küsi täpsemalt tel 554 1999 (Vilve Oja).

Käsitöötsõõri ja käsitöötare tegevust toetavad: Maaeluministeerium, Võru Linnavalitsus, Võrumaa Omavalitsuste Liit

Vaata ka FB lehelt: **VANA-VÕROMAA KÄSITÜÜ**

Võru Okasroosikese lasteaia saalis toimub

neljapäeval, 9. märtsil kella 16.30–18 lastevanemate ja laste töötuba „Nukuteater”.

Meisterdame * pulganukke
* näpunukke
* käpiknukke

Juhendamine toimub individuaalselt vastavalt sellele, millal lapsed ja vanemad tulla saavad.

Juhendaja Egel Talv, abistavad Okasroosikese lasteaia õpetajad.

SISEMINISTEERIUM

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

NÄITUSED

Võru Kunstikooli õpilastööde näitus „Graatsiline graafika” trepi-galeriis.

Soome Instituudi näitus „Elada, unistada, hõljuda – Tove Jansson (1914–2001)” konverentsisaalis.

Naiskodukaitse 90 aasta juubeli fotonäitus konverentsisaalis.

„Vanad teerajad. Oskar Luts 130” – raamatunäitus III korruse lugemissaalis. Näitusel on eksponeeritud kirjaniku prillid, kilipis ja suitsupits Oskar Lutsu Majamuuseumi kogudest.

Ühe maali näitused – Jaan Vahtra monotüüpia „Kohtumised teel” ja Ernst Hallopi „Sirelid” Vana-Võrumaa muuseumide kogust.

ÜRITUSED

1. märtsil kell 14 Kella Kahe kirjandusklubi lida Kaare-Tuule luulekogu „Idakaare tuul” esitlus. Ühe maali näitusel tutvustab Arthur Ruusmaa Ernst Hallopi „Sireleid” Vana-Võrumaa muuseumide kogust.

8. märtsil kell 16 kohtumine inspireeriva naisega – külla tuleb kirjanik ja ajakirjanik Triin Katariina Tammert.

15. märtsil Eesti Piibliseltis näituste avamine.

22. märtsil kell 10 on hommikukohvi külaline Katrin Johanson, raamatute „Atlantis abajas” ja „Läbikäidavad toad” autor.

„KEVADE” LEMMIKTEGELASE VALIMINE

Oskar Lutsu „Kevade” 105. ilmumisaasta ja laste- ning noortekultuuriaasta puhul kutsub raamatukogu valima „Kevade” lemmiktegelast. Hääletada saab jaanuarist aprillini nii kohapeal kui kodulehel. Lemmiktegelane kuulutatakse välja 10. mail III raamatukoguööl. Osavõtjate vahel loositakse välja raamatuid.

LASTEOSAKOND

25. veebruaril kell 11 mudilaste jutulaupäev.

8. märtsil kell 12 laste etlusvõistluse „Ellen Niiduga Midrimaal” Võrumaa eelvoor.

11. märtsil kell 11 mudilaste jutulaupäev.

NÄITUSED

30. märtsini Tähesaalis maskotikonkursi joonistuste näitus „Mängusõbrad laste silme läbi”. Näitus on pühendatud Võrumaa lasteadeade 100. sünnipäevale.

15. aprillini näitus „Võlvuäega nukud” – slaavi ja soome-ugri traditsioonilised nukud.

Võrumaa Keskraamatukogu. Jüri 54, 65604 Võru, <http://lib.werro.ee>, tel 782 0157

RAAMATUTUTVUSTUS

„Rästiku pihtimus. Marje Metsur”

2016. aasta novembrikuu rõõmustas Võrumaa raamatuhilisi meie oma *grand old lady* Marje Metsuri elulooraamatuga tuntud raadio- ja teleajakirjaniku Ave Marleen Rei sulest: „Rästiku pihtimus. Marje Metsur”.

Raamat annab põhjaliku ülevaate näitlejanna olulise-matest rollidest ja nii isiklikust kui ka teatrielust tema enda ja ka lähedaste meenu-tuste põhjal. Kohustuslik lugemisvara kõikidele teatri-sõpradele.

Kindlasti kõnetab mõni mälestusteraamatus kirjeldatud etendustest meist igauht, olenevalt vanusest ja elupaigast. Esimene pool raamatust on Tallinna-keskem, edasi rohkem Kagu-Eestiga seotud.

Marje Kanepist pärit vanaisa asus Tveri oblastis öllepruulijaks ning seal 1941. aasta 27. juunil, mõned päevad pärast sõja algust Marje sündiski. Ta sai Vene-Poola päritolu isalt perenimeks Mihhailova. Ka Marje eesnimi oli paberites esialgu Maria, sest vene ametnikud ei osanud enda jaoks võõrast nime teisiti kirja panna. 1946. aastal pärast II maailmasõja vintsutusi ning isa langemist sõjas saabus Marje ema koos kolme tütreaga Võrumaa sugulaste juurde, leides elupaiga Erastveres. Marje õppis Võru kesk-

koolis ning osales Võru kultuurimaja näiteringi tegevuses. Panso kooli ehk lavakunstikateedri 2. lennu lõpetamine oli nii aktiivse ja seltskondliku tüdruku puhul juba haridustee loomulik jätk. Koos oma lennuga asutati Noorsooteater ehk praegune Tallinna Linnateater, mis jäi näitlejanna tööpaigaks 44 aastaks.

Lavastuste nimekiri, milles Marje Metsur on mänginud, võtab enda alla lehekülgi. Raamatus on need kronoloogiliselt välja toodud. Lisaks osalemised filmides, telelavastustes, kuuldemängudes.

Mina mäletan teda lapsepõlvest Mary Poppinsina ja telelavastusest „Kriminaaltango” (1981) täiesti unustamatu Sekspommina. Marje on kehtastanud näiteks „Buratinos” rebast,

„Libahundis” Tiinat, „Kajakas” Niinat, „Kapsapeas” Elisabeti, „Pygmalionis” Elizat. Üks näitlejanna olulisemaid rolle oli Olga Zotova osa „Rästiku pihtimuses” (1979), millest tuleb ka elulooraamatu pealkiri. Selles etenduses sündis kogu Nõukogude Liidu esimene alastistseen teatrilaval. Marje Metsur on öelnud: „Kui end laval alasti võtsin, oli saal alati haudvaikne.” Rästiku kestavahetus ehk pulmakleidi seljast võtmine näitas uue eluperioodi algust. Marje vahetas laval kostüümi, kuid publikule oli valgustuse tõttu näha ainult alasti naise siluett. Marje sai kaasa teha ka 2016. aasta „Rästiku pihtimuse” uusversioonis „Rästik”, mis põhines samuti Tolstoi novellil „Siug”.

2009. aastal koondati Marje Metsur Tallinna Linnateatrist. Sellest sündmusest võitis palju Kagu-Eesti teatripublik. Näitlejanna mängis Ain Mäeotsa setteemalistes etendustes „Peko”, „Obinitsa” ja „Taarka” ning ka filmis Taarka ema, Tartu Hansahoovis „Puut/Laot”, samuti mitmes Võru Linnateatri lavastuses nagu „Haigemaja” ja „Tõeline Lääs”. Paljud teavad Marje Metsurit Aliidena etendusest ning filmist „Puhastus”, Leilina seriaalist „Õnne 13”

või telesarjast „Tagametsad”. Näitlejanna isiklikust elust räägitakse raamatus vähem. 1. aprillil 1967 abielus Marje kettaheitja Kaupo Metsuriga, sellel aastal siis kuldpulmad. Sellise saavutusega ei saa just paljud kiidelda. Näitlejale meeldib oma pere ja õdedega koos olla, Kubija metsas jalutada. Marje armastab väga koeri, lausa nii palju, et Jaan Tätte olevat kord tema jutte koertest kuulates ohanud: „Jumal küll, kuidas ma tahaks olla Marje Metsuri koer”.

Lähedased ja kaasnäitlejad on raamatus jaganud Marje kohta ainult kiidusõnu. Lahedaid iseloomustusi ja seiku tema kohta peate ise lugema, kõike ei saa ümber jutustada. Mulle jäi eriti meelde näitlejanna ütlus, et kahju oleks hea tervisega hauda minna. Samuti tema abikaasa Kaupo sõnad, mille järgi Marje on pisike, aga iga sentimeeter temast on dünamiit.

Raamatu autori Ave Marleeni kokkupuutest Võrumaa teatriluga mainin veel, et tema abikaasa Leino Rei sai 2012. aastal Võru Linnateatri juhiks.

Toremaid lugemiselamusi!

Merle Pindis
Võrumaa
Keskraamatukogu

AJALUGU

Elust Võru linnas 1937. aasta veebruaris

424 lõikust Wõru haiglas

Wõru linna haigemaja tegewus möödunud aastal tõusis märgatawalt võrreldes eelmiste aastatega. Aasta jooksul oli haigemajas rawimas 914 isikut, kes wiibisid haigemajas kokku ligi 9700 rawipäewa (1935. a oli rawipäewade arw 9574). Suurem osa haigeid on pärit Wõrumaalt, kuid võrdlemisi palju haigeid tuli ka Petersi- ja Walgamaalt. Aasta jooksul tehti haigemajas kokku 424 lõikust (1934. a 324 lõikust), seega aasta läbi tuli iga päew üks kuni kaks lõikust päewas. Haiguste reas sammub esikohal pimesool, sest selle hädaga tulid möödunud aastal haigemajja 221 isikut, kellel ka enamasti pimesool välja lõigati. Nakkushaigeid käis möödunud aastal haigemajast läbi 93.

Ka sünnituste arw haigemajas on näidanud tõusu. Haigemaja sünnitusosakonnas nägid 1936. a esimest korda ilmawalgust 107 uut kodanikku. Kõige rohkem haigeid oli haigemajas talvekuudel, kuna teistel kuudel haigete arw on vähem. Haigemaja sagedam kasutamine wiitab sellele, et kodanik, keda on tabanud mõni haigus, eelistab haigemajalist rawi koduse rawi asemel.

Elu nr 16
10. weebuar 1937

PS. Sel aastal tähistab Võru haigla ravi andmise 190. aastapäeva ja haigla Kubija oma 35. sünnipäeva.

Wõru austas olümpiawõitjaid. Imetleti Palusalu ja Luhaääre hiigelwõimeid. Lätlased võitsid Wambola 5:2

Laupäeval, 20. weebuaril peeti Wõrus Kandle saalis s.a. Wambola korraldusel suuremad rahwuswahelised raskejõustiku võistlused. Maadluses kohtasid Wambola ja Läti Armija Spordiklubi meeskonnad. Võistlustest võitsid osa ka meie olümpiawõitjad Kristjan Palusalu ja Arnold Luhaäär. Saal oli kogunenud publikust tulwil, kes walmistas meie olümpiawõitjatele suuri austusawaldusi. Võistlused lõppesid 5:2 lätlaste wõiduga. Maadluses raskekaalus K. Palusalu esines Wõru poolt ja tegi üldse kaks matshi, kus wõis publik weenduda 2-kordse maailma-meistri hiigelwõimete. Samuti näitas hiigelwõimeid Luhaäär tõstmises.

Kärbeskaalus Nurme seljatas lätlaste, kuid kohtuniku tähelepanemata tõttu jäi see wõit tunnustamata. Samuti oli ka Koobakese kaotus ebaõige. Raskekaalus Kristjan Palusalu seljatas lätlaste ja wõrulase Mango.

Poolraskekaalus wõruline Rätsepp näitas väga head wormi, seljatades oma lätlastest wastase kaks korda järjest. Tõstmises olümpiamees Luhaäär saawutas kolme tõstega 362,5 kilo, kusjuures kahe käega tõukas 150 kilo. Tõstmises esinesid hästi ka wõrulased Tiganik ja Tänna. Olümpiawõitjaid terwitasid Maawalituse esimees hra A. Kohwer ja Wambola esimees kapten Puusepp ning lilli andsid üle proudad Weske ja Puusepp.

Elu nr 20,
22. weebuar 1937

Palju tarwitab Wõru piima

Konjunktuuriinstituudil on praegu koostamisel põhjalik ülevaade Eesti piimandusest, milleks kogutakse wastawaid andmeid.

Kuna piima toitetähtsus on suur, siis peaks see asjaolu soodustawalt kaasa mõjuma piima tarwitamise suurenemisele linnades, seda enam, et piim on meil märksa odavam kui Lääne-Euroopa riikides. Wastawad andmed aga räägiwad otse wastupidist keelt. Wõrus ei ole piima tarvitamine kuigi suur, igatahes märksa väiksem, kui esialgu arwata wõis. Wõru linna elanikkude rõõskpiima tarwidus oleks keskmiselt päewas 1640 lii-

tert, kõikudes 1200–1900 liitri wahel. Kogu aasta suudetakse piima nõudmist rahuldada, ainult talwekuudel on ajuti tunda piimapuudust.

Wõru linna piimaga warustajateks on alaliselt 15 karjapidajat. Piima müügiõigusega kauplusi on Wõrus 21, kuna pärast seda müüdi rohkesti piima ka turul. Möödunud aastal Wõrus turustatud piima keskmine raswaprotsent oli 3,5.

Piima ja piimasaaduste proowe saaduse kvaliteedi kontrollimiseks wõeti Wõrus 1936. a üle 200, sellest teedel ja tänavatel 157 proowi, turul 96 proowi ja kauplustes 14 proowi. Müügile toodud piimast wõeti 170 proowi, kusjuures 17 korral piim osutus wõltsituks koore ärawõtmise ja wee juurde lisamise tõttu. Mustalt toodetud piima esines 8 protsenti wõetud piimaproowide üldarwust. Märkimisväärne on see, et wõetud piima proowides ei esinenud udarahaiguseid ega tiisikusepatsille.

Wõiproowe wõeti 24, kusjuures 8 korral oli wõi weesisaldus kõrge ja raswaprotsent oli madal.

Üldiselt wõib öelda, et möödunud aastal Wõrus turustatud piim oli rahuloldaw, kusjuures pudelipiim oli rohkem terwishoiuünete wastaw, kui lahtiselt toodud

piim. Suurmajapidamistest müügile toodud piim oli kvaliteedilt parem kui kiulu-karrast müüjate oma. Linna turul alaliselt piimamüüjad toowad müügile üldiselt rahuldawa kvaliteediga piima, kuna juhuslikude piimamüüjate juures esineb sagedamini piima wõltsimist.

Kuna müügiletoodaw piim on Wõrus wiimastel

aastatel märksa kvaliteedis paranenud. Siis peaks see asjaolu ka soodustawalt mõjuma piima tarwitamise suurenemisele.

Elu nr 21,
26. weebuar 1937

Vanu ajalehti sirvis Vana-Võromaa muuseumide peavarahoidja Arthur Ruusmaa

TEATRIARVUSTUS

„Mäng on alanud”

Käisime klassiga Viljandis Ugala teatris vaatamas Ken Ludwig'i krimikomöödiat „Mäng on alanud”, mis põhineb Ameerika esinäitleja William Gillette'i kireval elukäigul. Lavastajaks Tanel Jonas, kes on alates 2004. aastast Vanemuise teatri näitleja.

Mängisid Aarne Soro, Adeele Sepp, Martin Mill, Triinu Meriste, Tanel Ingi, Kata-Riina Luide, Vilma Luik ja Liina Tennosaar, kes asendas Luule Komissarovit.

Etendus algas sellega, et peaosatäitjat Aarne Sorot ehk William Gillette'i tulistati publiku hulgast. See pani ka kõige külmaverelisemad pealtvaatajad ehmunema. Põnevust lisasid müstilised muusikapalad ja ajastutruud kostüümid ning sisustus, milleta oleks näidend võib-olla tavalisena tundunud.

Kuna sedalaadi näidendid nagu „Mäng on alanud” nõuavad näitlejalt ülienergilist ja hoogsat mängu,

võimet vilkalt reageerida, ei olnud lavastus osatäitjatele kindlasti kergete killast. Siinkohal tuleb esile tõsta Tanel Jonase tööd trupiga ja iga osatäitja tööd rolliga. Iga rollilahendus oli omanäoline ning nõudis näitlejalt pidevat ja jõulist kohalolekut. Jonas oli liitunud trupi suurepäraseks, üksteisega aktiivselt suhtlevaks ning arvestavaks ansamblikks.

Tegelaskujusid lähemalt vaadates ilmneb siingi sama kahetisus nagu lavastuse aluseks olevas näidendis. Kuna kõik osatäitmised balansseerivad tõsise rolliloomingu ning eneseparoodia vahel, võimaldab see loo kahemõttelisust veelgi.

Adeele Sipa naiivse võitu blondiin oleks justkui puhas paroodia, ent on mängitud sedavõrd napilt ja peenekoealiselt, et mõjub täiesti usutavalt ja tekitab poolehoidu. Seevastu Tanel Ingi kehas-
tatud tegelane tundub kõige paroodilisem. Tema naljad

ja otsekohesed väljaütlemised panid kõik saalis laginal naerma.

Ka Aarne Soro ehk William Gillette liigub sujuvalt enda ning Sherlock Holmesi kuju vahel, millest võib leida tragikoomilisi vihjeid näitlejaile, kes ühte või teise rolli kinni kipuvad jääma või seda lausa elama hakkavad.

Nagu mainitud, kandsid kõik osatäitjad oma rollid suurepäraselt ette ning just sellepärast saidki võimalikuks terviku seisukohalt õnnestunud rollisisesed dünaamikad – pidev ja täpne liikumine tõsimeelse esituse ja eneseparoodia vahel.

Kokkuvõtvalt võib märkida, et Ugala uuslavastuse „Mäng on alanud” muudavad põnevaks intrigeerivad viited ja teadmatus, mis juhtub järgmisena. Just see teebki lavastuse nauditavaks ja elavaks.

Gerda Narusk
Võru Kreutzwaldi Kooli 8.b

Mart Kivastik

GUNN, GUNN, VANA ...

VAADE ON TÄHTIS!

Lavastaja: **Mart Kivastik** / Kunstnik: **Silver Vahtre** /
Osades: **Tõnu Oja** (EESTI DRAAMATEATER) ja **Tiit Sukk** (EESTI DRAAMATEATER)

6.03 kell 19.00 Võru Kultuurimaja Kannel

Piletid müügil Piletimaailma ja Piletilevi müügipunktides

Kultuurisündmused MÄRTS 2017

13. märtsil kell 9.30
DOONORIPÄEV. Kella 9.30–
13, I ja II garderoobis.

KARPOVSKI/ MARTA PÖLDUR,
MAIRO SEIRE/ OLIVER KUIV/
MERET RÕÖM. Etenduse pikkus
1 tund.

15. märtsil kell 11 ja 13
Viljandi laste- ja noorteteatri
REKY etendus „SAABASTE-
GA KASS”. Teatrisaalis. Piletid
hinnaga 5–7 € on müügil Pileti-
maailma müügipunktides.

Tule ja saa osa põnevast lavastusest, milles pajatame sulle loo ajast, mil maad valitses suursugune kuningas oma kauni kuninganna ja kahe printsessiga. Elatakse nii maal kui kuningalossis.

Eaka veskimehe juures elas koos tema kolme poja ja eesliga ka kass, kes oli pealtnäha väga laisk ja rahulolev, kuid unistas saabastest. Ühel päeval pöördus tööka möldri noorima poja elutee nii, et temast sai õnnelik ja rikas kuningas. Kõik see juhtus tänu kasutuks peetud kassi tänutundele. Aga kuidas see kõik aset leidis, selgub teatris.

Etenduse lavastaja: KADRI PALDRA. Nimiosas: TRIINU PAABUT. Osades: MARGUS CRISTOPHER KALDA, ULRICA TOLBERG, TANO PAULUS, KADRI PALDRA, KRETE PALDRA, LORETA SOOSAAR/ KÄTLIN

19. märtsil kell 13 klubi
Höbedane Juus pidu.
Kontserdisaalis.

23. märtsil kell 19 Tõnis
Niinemetsa power-up comedy „HOMME ON TÄNA!”. Teatrisaalis. Piletid hinnaga 16 € ja 14 € on müügil Võru Kandle kassas ja Piletilevi müügipunktides.

Maailm muutub kiiremini kui varem. Sa ei saa aru, kuhu see kõik liigub? Sa ei ole kindel, kas sa oled õigel teel? Võiks ju olla keegi, kes annaks vastuseid, keegi, kes aitaks meil kohaneda. Keegi, kes pakuks häid, uusi, geniaalseid lahendusi kõikidele küsimustele.

Siin ta on! TÕNIS NIINEMETS teab lahendusi! TÕNIS NIINEMETS ja power-up comedy annavad sulle jõudu täna ja homme ja edaspidi. Ära oota, sest TÄNA ON HOMME! Laval: Tõnis Niinemets. Produktioon: Karl Kermes / POINT

www.vorukannel.ee

PILETIKASSA, INFORMATSIOON: 78 68676. Avatud E-R kella 12-16; 17-19
kunstile juht 78 68675, turundusjuht 78 68674, administraator 78 28744

Õnnitleme veebruarikuu juubilare!

95

Silvia Pelovas
Miralda Koovik

90

Endla Atspool
Helgi Pent
Jevgenia Lepneva
Maria Grishun
Hirlanda Eiche
Linda-Alice Siimann

85

Aino Leetus
Elfriide Kaits
Heldi Vohnje
Maria Konks
Elgi Anniko
Silvia Lillemets

80

Viira Tulnola
Agnia Timmo
Liidia Kukk
Ilme Meier
Klavdia Peržinskaja
Jaan Ottender
Kalju Otsaru
Erri Mitt
Heino Vungi
Rudolf Verro
Aleksandr Kivimeister
Rein Morel

75

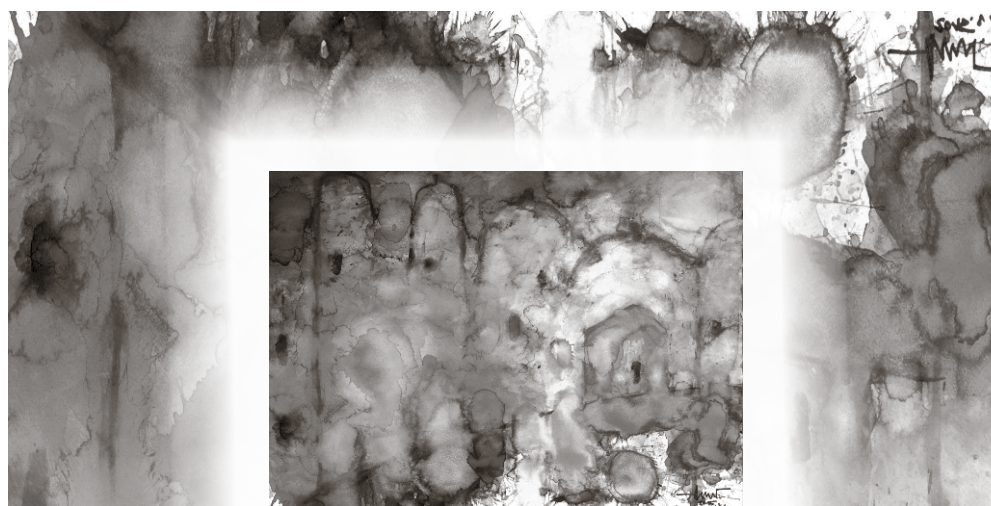
Helvi Lennuk
Vilja Teearu
Malle Jänes
Galina Dmitrijeva
Malle Meeling
Hele Vaask
Enno Pugast
Märt Kupp
Tulju Hörak
Mati Laats

70

Svetlana Mikenina
Maia Mürk
Ere Raag
Liivi Ojastu
Elbe Kuus
Aita Ilves
Arvo Sõugand
Johannes Liba

*Märtsikuu juubilaridel, kes ei soovi äramärkimist ajalehes, palume sellest teada anda 1. märtsiks tel 785 0914 ja/või sirje.randver@voru.ee.

*Võru linnas oli 1.02.2017 seisuga 12 328 elanikku, neist mehi 5534 ja naisi 6794.

VALGUS. VESI. VÄRV

Eesti Akvarellistide Ühenduse näitus

Võru Linnagaleriis
31.01.-31.03.2017

VÕRU
LINNA-
GALERII

WWW.VORULINNAGALERII.EE VÕRU KANNEL, LIIVA 13

Võru Linnavalitsus

TASUTA

EVA
VAINO
LIVE

25. märts kell 21:00

Vaata lisaks:
www.uus-euro.eu

ALEKSANDRA SILVIA GLORIA
DAMARIS LIDIA

VÖRU KANDLES

20. märtsil 2017 kell 19

Teatrisaalis
PILETID 10 € / 12 € müügil Võru Kandle kassas ja Piletilevis
www.vorukannel.ee